

Jak podają źródła historyczne już w 1335 r. istniała w Trzcianie parafia, do której należało ponad 1100 wiernych z Trzciany i okolic. W tym czasie liczniejsze parafie Ziemi Bocheńskiej istniały tylko w Niegowici, Lipnicy Murowanej i samej Bochni. W drugiej połowie XVI w. w miejsce starego, drewnianego kościółka powstał nowy, już murowany. Była to świątynia jednonawowa, z prostokątnym prezbiterium i zakrystią. W 1652 r. w czasie wojen kozackich klasztor został zrabowany, spalony a zakonnicy pozabijani. W pięć lat później wymurowano nowy, do dzisiaj stojący kościół, który kilkakrotnie był rozbudowywany i kryje w sobie cenne zabytki, m.in. chrzcielnicę kamienną, późnogotycką z 1437 r. renesansowy portal do zakrystii z XVI wieku, boczne portale barokowo - klasycystyczne, konfesjonał rokokowy, ołtarz z XVII wieku. 14 lipca 2002 r. podczas parafialnego odpustu poświęcono dwie nowo wybudowane, strzeliste wieże, które nadały kościołowi wybitnie neogotycki wygląd. Trzciańska świątynia może poszczycić się unikatowym na skalę ogólnopolską zabytkiem sztuki kamieniarskiej. Jest to gotycka chrzcielnica, datowana na 1497 r. Jej niezwykle artystyczny wyraz znajduje się w dwóch rzeczach - umieszczonymi na korpusie kolorowanymi herbami szlachty polskiej i herbem Polski, a także pięknym kształtem plecionego nodusa (zgrubienia na trzonie łączącym czarę ze stopą kielicha).

Nieznany artysta - kamieniarz z końca XV wieku wyrzeźbił tę chrzcielnicę, nadając jej kształt kielicha na planie ośmioboku o średnicy 78 cm. Jest wysoka na 107cm i posiada czaszę z trzema dużymi, lekko zagłębionymi tarczami, na których widnieją herby: Prus, Orzeł Polski i Sarykoń. Z kolei na nodusie artysta umieścił siedem tarcz herbowych: Janina, Warnia, Syrokomla, a na stopie kielicha: Zaręba, Poraj i jeszcze jeden - nierozpoznany. Jest tu także wyryta data: 1497. Chrzcielnica prezentuje najwyższy poziom sztuki. O ile czas powstania chrzelnicy nie budzi wątpliwości o tyle fundatorzy chrzelnicy pozostają nieznani. Byli nimi zapewne właściciele wsi, należących wtedy do trzciańskiej parafii lub wsi okolicznych. Chrzcielnica przechodziła wraz z kościołem wiele trudnych chwil np. jego spalenie w połowie XVII wieku, ale na szczęście ocalała. Czas zrobił swoje i kolory malunków, a także samego kamienia wyblakły. Dopiero w końcu 2007 roku dzięki prywatnemu sponsorowi, została odrestaurowana w firmie Pana Mirosława Babicza ze Trzciany. Podczas zdjęć wykonanych w laboratorium, okazało się że chrzcielnica była wykuta z czarnego piaskowca, a jej niektóre elementy pozłociono szczerym złotem. W taki właśnie sposób została odnowiona i znów nabrała należnego jej blasku.

Z czterech kościołów znajdujących się w czterech parafiach, działających na terenie Gminy Trzciana, tylko kościół w Trzcianie ma długą historię i charakter zabytkowy. Zbudowano go w połowie XVII wieku, w miejscu spalonego drewnianego, wybudowanego pod koniec XV wieku. Był już kilkakrotnie modernizowany i dosyć zasadniczo zmieniał swój wygląd.

Drewniany kościół w Kamionnej został zbudowany około 1934 roku. Świątynię w Leszczynie wybudowano w 1980 roku, a w Kierlikówce w roku 2002.

Parafia pod wezwaniem Św. Małgorzaty PM

Adres: 32-733 Trzciana k. Bochni 1

Telefon: 14 61-36-013

Parafia pod wezwaniem Najśw. Maryi Panny Częstochowskiej

Leszczyna 151, 32-733 Trzciana k. Bochni,

Telefon: 14 61-36-038

Odpust: ostatnia niedziela sierpnia - MB Częstochowskiej

Niedziela: Msze św. - godz. 7.30, 10.00

Dni powszednie - Msza św. godz. 6.30. lub 17.00 (W okresie letnim 18.30)

W I piątek - Msze św. godz. 6.30 i 17.00 (Okres letni 18.30).

W I sobotę - Msza św. i nowenna do M.B. Częstochowskiej - godz. 17.00 lub 16.00.

**Parafia pod wezwaniem Najśw. Maryi Panny Królowej
Polski**

Adres: 32-732 Kamionna 47

Telefon 14 61-37-036

Odpust: 3 maja

Msze święte - niedziela 7.30, 10:30

Msze święte - dni powszednie 7:00

**Parafia Rzymsko - Katolicka pod wezwaniem św.
Józefa Oblubieńca NMP**

Adres: Kierlikówka 102, 32-732 Kamionna,
Telefon: 14 61-36-914, Proboszcz: ks. Zbigniew Marek
Wachowicz

Odpust: niedziela przed lub po 19 marca

Msze święte - niedziela 7:00, 10:00 (7:00, 10:00)

Msze święte - dni powszednie: Pn Wt Sb - godz. 6.30,

Śr Czw Pt - 18.00

Środa - nowenna do Św. Józefa 18.00

e-mail: zwachowicz@neostrada.pl

➤ Kapliczki i Figury

Wiele z nich znajduje się w Gminie Trzciana. Na szlakach pieszych wędrówek po okolicy możemy spotkać i te stojące przy drogach głównych, i te przy drogach polnych lub te, stojące gdzieś na skraju lasu. Niektóre powstały niedawno- i te lśnią jeszcze świeżością farby, inne naruszył już czas. Prawie w ogóle nie spotyka się tu kapliczek bez opieki. Mieszkający w pobliżu kapliczek ludzie zmieniają kwiaty, naprawiają ogrodzenia, czyszczą figurki. Przy wielu z nich w majowe wieczory zbierają się gromady ludzi, by wspólnie oddawać kult Matce Boskiej modląc się i śpiewając pieśni maryjne.

Czyż nie może sprawiać przyjemności, gdy przechadzając się wśród pól złotych od zboża, jak zza pagórka wyłania się drewniany krzyż czy ukwiecona figurka Maryi. Taki obraz już rodzi modlitwę w sercu.

Kapliczka w Leszczynie

Wzniesiona w 1883 z fundacji gromady Leszczyna. O cechach barokowo - klasycystycznych. Z kamienia i cegły, otynkowana, kryta blachą. Salowa, zamknięta trójbocznie. Wnętrze nakryte sufitem z fasetą i sztukateriami listwowymi. Elewacja frontowa ujęta w narożach pozornym boniowaniem, zwieńczona trójkątnym szczytem, oddzielonym profilowanym gzymsem i ujętym po bokach małymi obeliskowymi sterczynami, zakończonymi kulami; w zwieńczeniu sterczyna z kulą, kutym krzyżem i wiatrowskazem w kształcie koguta; na podstawach obelisków płaskorzeźby: św. Antoni i Michał Archanioł; pośrodku nisza ujęta kolumnienkami z posązką N.P. Maryi Niepokalanie Poczętej, zwieńczona uskrzydłą główką aniołka.

Kapliczka w Leszczynie

http://www.trzciana.pl/tl_files/content/galerie/zabytki/kapliczki/leszcz1.jpg

Portal zamknięty półkoliście, nad nim płycina ujęta wolutami z krzyżem i datą budowy, powyżej płaskorzeźba św. Jerzego. W elewacjach bocznych okna ostrołukowe. Dach dwuspadowy z sześcioboczną wieżyczką na sygnaturkę z latarnią nakrytą niskim ostrosłupowym hełmem. Wewnątrz ołtarz w tradycji barokowej w. XIX, z elementami snycerskimi z 2. poł. w. XVII; w nim wymiennie: kopia obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej i rzeźba Chrystusa Ukrzyżowanego na malowanym tle; w zwieńczeniu obraz Serca Jezusa; po bokach rzeźby św. Biskupa Stanisława (?) i świętej Kingi (?). w 1999 roku odnowiona. Wzniesiona w 1883 z fundacji gromady Leszczyna. O cechach barokowo - klasycystycznych. Z kamienia i cegły, otynkowana, kryta blachą. Salowa, zamknięta trójbocznie. Wnętrze nakryte sufitem z fasetą i sztukateriami listwowymi. Elewacja frontowa ujęta w narożach pozornym boniowaniem, zwieńczona trójkątnym szczytem, oddzielonym profilowanym gzymsem i ujętym po bokach małymi obeliskowymi sterczynami, zakończonymi kulami; w zwieńczeniu sterczyna z kulą, kutym krzyżem i wiatrowskazem w kształcie koguta; na podstawach obelisków płaskorzeźby: śś. Antoni i Michał Archanioł; pośrodku nisza ujęta kolumnkami z posążkiem N.P. Maryi Niepokalanie Poczętej, zwieńczona uskrzydloną główką aniołka. Portal zamknięty półkoliście, nad nim płycina ujęta wolutami z krzyżem i datą budowy, powyżej płaskorzeźba św. Jerzego. W elewacjach bocznych okna ostrołukowe. Dach dwuspadowy z sześcioboczną wieżyczką na sygnaturkę z latarnią nakrytą niskim ostrosłupowym hełmem. Wewnątrz ołtarz w tradycji barokowej w. XIX, z elementami snycerskimi z 2. poł. w. XVII; w nim wymiennie: kopia obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej i rzeźba Chrystusa Ukrzyżowanego na malowanym tle; w zwieńczeniu obraz Serca Jezusa; po bokach rzeźby św. Biskupa Stanisława (?) i świętej Kingi (?). w 1999 roku odnowiona.

Kapliczka w Kierlikówce

Kapliczka została wzniesiona w pierwszej połowie XIX wieku, później częściowo przerobiona. Klasycystyczna. Wykonana z kamienia i cegły, otynkowana, kryta blachą. Zamknięta półkoliście. Pierwotnie od frontu podcień wsparty na dwóch kolumnach, obecnie zabudowany. W trójkątnym szczycie zaszkłona wnęka, w której ludowa rzeźba Chrystusa Frasobliwego. Dach dwuspadowy z półstożkową połacią nad zamknięciem. Wewnątrz gipsowa figurka N.P. Maryi Niepokalanie Poczętej.

http://www.trzciana.pl/tl_files/content/galerie/zabytki/kapliczki/kierlik.jpg

KAMIONNA

- Chyba najbardziej znanym zabytkiem Kamionnej jest tzw. kolumna szwedzka - obelisk zbudowany w stylu tokańskim, w 1656 roku. 10-metrowa kolumna wspiera się na czworobocznym cokole, zwieńczona jest abakusem i czworoboczną ażurową latarnią, nakrytą piramidальnym daszkiem i krzyżem. Wewnątrz latarni znajdują się rzeźba Chrystusa Frasobliwego. Kolumna upamiętnia zwycięstwo wojsk księcia Jerzego Sebastiana Lubomirskiego - Marszałka Wielkiego Koronnego, pana na Wiśniczu - odniesione nad Szwedami, którzy dotarli do Nowego Wiśnicza w trakcie oblężenia Krakowa, ale dopiero 1 października 1655 r. wiśnicki zamek został zdobyty przez Szwedów bez walki. Książę Jerzy Lubomirski opuścił go, ale nie zrezygnował z walki. Pomaszerował na południe, aby organizować tu ruch partyzancki. Zatrzymał się z wojskiem w Kamionnej, na wzgórzu ponad wsią. Był to dobry punkt strategiczny, ponieważ stąd było widać wszystko wokół i nic ważnego nie mogło ująć uwadze. Wreszcie nadeszli Szwedzi maszerujący z Krakowa do Sącza i rozgorzała bitwa, w której brali także udział okoliczni chłopci. Książę miał oczywiście przewagę ze względu na zajmowane położenie i odniósł zdecydowane zwycięstwo. Nie wiemy dokładnie jak liczne wojska uczestniczyły w tej bitwie - prawdopodobnie była ona niewielka. Lecz książę wystawił pomnik dla upamiętnienia zwycięskiej potyczki.

http://www.trzciana.pl/tl_files/content/galerie/zabytki/kapliczki/kol0.jpg

Przez kolejne wieki kolumna coraz bardziej popadała w ruinę. Niszczyły ją nie tylko warunki atmosferyczne, ale także uderzające w figurę pioruny. Kolumną zainteresował się w XIX w. właściciel Kamionnej Franciszek Ożegalski lub jego syn Józef Ignacy Ożegalski. Postanowiono ją odnowić. W trakcie prowadzonych przez siebie wykopalisk Ożegalski znalazł na okolicznych wzgórzach resztki szwedzkiego uzbrojenia. Potem znów kolumna pozostawała w zapomnieniu.

Postanowiono ją przywrócić do dawnego stanu w 1963 roku, aby nadal przypominała potomnym o zwycięstwie Lubomirskiego. W czasie wykonywania prac ziemnych natrafiono wtedy na elementy zbroi i miedzi oraz na monetę z roku 1682 r. z czasów panowania Jana Sobieskiego. Wykonano ogrodzenie z materiału dostarczonego przez p. Józefa Hojdę oraz Leśnictwo Polskie. Wokół pomnika w narożnikach posadzono 4 kasztanowce. 26 czerwca 1966 r. przy kolumnie odbyła się msza św. z udziałem okolicznych mieszkańców i wojska

polskiego. Patronat nad kolumną otrzymała młodzież szkolna. Podjęła się wykonywać prace porządkowe przy pomniku.

Potem znów, jakby o zabytkowej figurze zapomniano. Kiedy gmina Trzciana odłączyła się od Żegociny, odnowiono kolumnę. Niestety niezbyt długo można było cieszyć się widokiem odrestaurowanej figury. Znów zaczęły odpadać tynki, a pioruny dokończyły dzieła zniszczenia.

Samorządowe władze gminy postanowiły po raz kolejny odnowić cenny zabytek. Skuto tynki, położono nowe. Zamontowano nową tablicę inskrypcyjną. Odnowiono ogrodzenie.

Figura jest miejscem odwiedzin wielu turystów, wędrujących po terenie gminy. Przychodzą tu głównie po to, aby oglądać wspaniałą panoramę Kamionnej i całego prawie Pogórza Wielicko-Wiśnickiego. W tym miejscu naprawdę wspaniale historia łączy się z pięknem przyrody.

http://www.trzciana.pl/tl_files/content/galerie/zabytki/kapliczki/kol1.jpg

- Kapliczka domkowa znajduje się w przysiółku Adamowskie. Wzniesiona została w 1805 roku z fundacji Wojciecha Murzyna, przewodnika pielgrzymek na Kalwarię.

Z kamienia, otynkowa, pokryta blachą. Dach dwuspadowy. Za drewnianymi drzwiami z wyciętym sercem, klęcznik z modlitewnikiem. Wewnątrz obraz Matki Bożej Częstochowskiej. Nad wejściem wnęka, w niej płaskorzeźba Matki Bożej z Dzieciątkiem.

- Kaplica Matki Bożej z Dzieciątkiem została wzniesiona w 1817 roku z fundacji Sebastiana i Małgorzaty Pytlów. Z kamienia, otynkowa, bielona, kryta dachówką. Zamknięta półkoliście, wewnątrz sklepiona kolebkowo. Wejście zamknięte półkoliście, przy nim po prawej stronie wmurowana tablica fundacyjna z napisem częściowo zatartym. Dach dwuspadowy. Wewnątrz we wnęcie obraz Matki Bożej z Dzieciątkiem, Królowej Polski (oleodruk) oraz ceramiczna figurka Matki Bożej Nieustającej Pomocy. W Półkoliście zakończonych og góry drewnianych drzwiach otwór w kształcie serca z krzyżem.

- Kapliczka Matki Bożej znajduje się w przysiółku Rzyki (obecnie na działce Mariana Furtaka). Wzniesiona została zapewne w 1. Poł. XIX w., nienznanej fundacji Murowana, otynkowana, pierwotnie kryta gontem, po remoncie blachą. Zamknięta półkoliście. Wejście zamknięte drewnianymi drzwiami z okienkami. Nad nim w trójkątnym szczycie niewielka

nisza z figurką Matki Bożej. Dach dwuspadowy. Wewnątrz, nad półką znajduje się obraz Matki Bożej Częstochowskiej i dwie inne, małe figurki świętych.

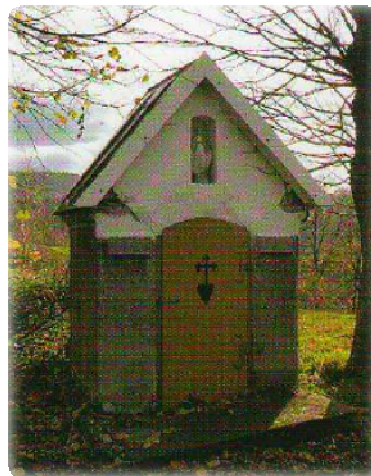
- Kapliczka szafkowa umieszczona jest na ścianie nowego budynku szkolnego w Kamionnej, przeniesiona tu z budynku starej szkoły, odnowiona i poświęcona w kościele w Kamionnej przez ks. Proboszcza Adama Bajorka. Wewnątrz drewnianej, oszklonej obudowy znajduje się drewniany krzyż z Ukrzyżowanym Chrystusem.

- Kapliczka domkowa znajduje się w przysiółki Podłupiska. Wzniesiona została w 1924 roku, z fundacji Piotra, Małgorzaty i Walentego Kruczków, w miejsce dawnej figury. Z kamienia, otynkowana, kryta blachą. Zamknięta półkoliście. Wejście zamykane drzwiami

z desek, w których okienko w kształcie serca z krzyżem; powyżej w trójkątnym szczycie wnęka z gipsową figurką Najświętszej Panny Niepokalanie Poczętej. Wewnątrz 3 obrazy (oleodruki) w oprawie – na wprost obraz Matki Bożej Nieustającej Pomocy, po lewej Serce Matki Bożej, po prawej Serce Pana Jezusa.

- Figura Matki Bożej z Dzieciątkiem znajduje się na parceli Anielskiego, wzniesiona w roku 1857 z fundacji Marcina Bednarza i Wojciecha Górki z pomocą gminy; przestawiona w 1889, po 2000 roku odnowiona. Kamienna; wykonana przez Adeodatusa Jana Martyńskiego, kamieniarza z Borzęcina. Posąg Matki Bożej z Dzieciątkiem, na czworobocznym, dwustopniowym postumencie z płaskorzeźbami: Koronacja Najświętszej Maryi Panny, śś. Wojciech, Maciej; osłonięta ozdobnym, blaszanym zadaszeniem, otoczona – poprzednio czterema kamiennymi pacholkami, obecnie z trzech stron murem.

- Figura krzyża znajduje się w lesie zwanym Szerokie Drogi, na parceli J.Rybaka. Wzniesiona w 1938r. z fundacji Ludwika i Karoliny Nowaków. Kamienna, z płaskorzeźbionym wizerunkiem Chrystusa, na wysokim, stożkowym postumencie

z dzikiego kamienia, w którym niewielka wnęka z gipsową figurką Najświętszej Maryi Panny Niepokalanie Poczętej; osłonięta blaszanym zadaszeniem, otoczona żelazną balustradą łączącą cztery narożna, kamienne słupki. W dolnej części, na tablicy napis: Fundatorowie/ Ludwik i Karolina/Nowak/proszą o jedno zdrowaś/za dusze zmarłe/R. 1938. Obecnie pod opieką Józefa Nowaka.

- Krzyż z kapliczką szafkową ulokowany po lewej stronie drogi od mostu w stronę Żegociny, w pobliżu plebani. Wzniesiony został w 1944 roku z fundacji Władysława i Honoraty Dudziaków. Z dużą zaskloną kapliczką szafkową, w której znajduje się rzeźbiony w drewnie wizerunek Chrystusa; wykonany przez Kazimierza Juszczyka z Rajbrotu. Otoczony drewnianym płotkiem ze sztachet.

- Kapliczka murowana w przysiółku Wapiennica, wzniesiona w 2002 roku przez Zygmunta Mrocza w miejsce starego krzyża drewnianego, postawionego w 1963 roku z fundacji Małgorzaty Murzyn.

Na krzyżu był metalowy wizerunek Chrystusa; osłonięty blaszanym zadaszeniem. Obecna kapliczka jest murowana, kryta daszkiem zwieńczonym krzyżykiem. We wnętrzu wizerunek ukrzyżowanego Chrystusa, przeniesiony z dużego krzyża.

- Kapliczka Matki Bożej znajduje się na rozstaju dróg, z których ta na pewno prowadzi do przysiółka Rzyki. Współczena, postawiona w 1994 roku z fundacji Apolonii i Stanisława Śliwów. Na murowanym z marmurowych płyt postumencie duża figura Matki Bożej Królowej Polski. Całość osłonięta stromym, metalowym zadaszeniem. Fundatorzy sami zaprojektowali kapliczkę i postavili w miejscu, które objawiło się fundatorce we śnie. Jak opowiadają starsi mieszkańcy w tym miejscu kiedyś straszyla tajemnicza postać. Poświęcenie figurki dokonał proboszcz z Kamionnej.

KIERLIKÓWKA

- Kapliczka domkowa z początku XIX wieku z kamienia, otynkowana, kryta blachą. Zamknięta półkoliście, z dachem dwuspadowym; od frontu trójkątny szczyt z wnęką, w której figura św. Jana Nepomucena. Nad szerokimi drzwiami okap. Wewnątrz do niedawna obraz Matki Bożej Częstochowskiej, obecnie duża figura Matki Bożej. W ustnej tradycji kapliczkę postawił mieszcowski właściciel ziemski Alfred Biesiadecki, jako wotum za uratowanie jednego z członków rodziny zabranego przez wodę z pobliskiego potoku podczas wielkiej powodzi lub w innej wersji – jako wotum za przywrócenie Biesiadeckiemu, zrozpaczonemu po zdradzie żony, równowagi ducha. Przed wybudowaniem w Kierlikówce kościoła (konsekracja w roku 1992) odbywały się w niej niektóre nabożeństwa.

- Krzyż drewniany znajduje się przy skrzyżowaniu dróg, na granicy z Kamionną. Na krzyżu z tyłu data 1991. Pod opieką Barbary i Kazimierza Sroków.

- Kapliczka domkowa na działce J. Miskowicza, po lewej stronie drogi powiatowej z Trzciany w stronę Kamionnej. Wzniesiona z kamienia, zapewne w I połowie XIX w. Fundacja nieznana. Jedna z opowieści mówi, że jest to wotum za uratowanie tutejszego dziedzica podczas rabacji chłopskiej w 1846 roku. W ostatnich latach nieco przebudowana. Pierwotnie z kamienia, otynkowana, kryta blachą. Zamknięta półkoliście, z dachem dwuspadowym; od frontu trójkątny szczyt z wnęką na obrazek, wydzielony okapem. Obecnie również z kamienia, otynkowana, ale całkiem nowy; drewniany, dwuspadowy dach, kryty blachą. Trójkątny szczyt zabudowany w całości deskami. Z przodu drewniane, otwierane drzwi z okienkiem, przez które można zobaczyć wewnątrz. Wewnątrz obraz Matki Bożej Częstochowskiej.

- Krzyż drewniany ulokowany przy szkole, przy skrzyżowaniu dróg. Wzniesiony po 1945 roku z fundacji Antoniego Sroki, z rzeźbionym w drewnie wizerunkiem Chrystusa, w ozdobnej blaszanej osłonie.

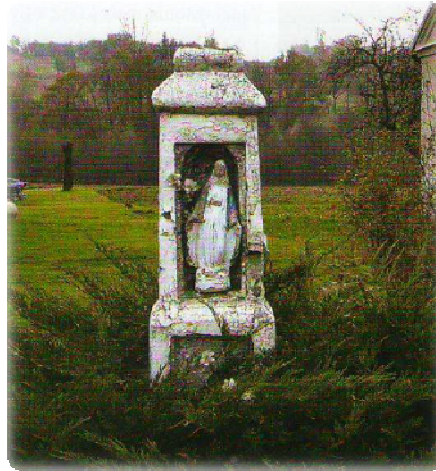
ŁĄKTA DOLNA

- Kapliczka słupowa znajduje się po prawej stronie drogi z Łątki Górnej w kierunku Kierlikówku. Na kamiennym postumencie znajduje się oszklona z każdej strony kapliczka zamknięta półkolistym, metalowym dachem, zwieńczeniem którego jest metalowy Chrystus na krzyżu. W dolnej części postumentu napis: Fundacyi/Wojciecha i Maryi/Ferenców. Powyżej kolejny napis: Święta Trójco/jedyny Boże/zmiłuj się/nad nami. Na tej samej wysokości na lewym i prawym boku płaskorzeźby: świętego Wojciecha, Jana Kantego, Michała Archaniola, Amalii i Anastazji. W skrzynce piękna scena koronacji Matki Bożej. Wykonana przez Wojciecha Samka z Bochni w 1912 roku z intencji Ferenców, dziękujących w ten sposób za szczęśliwy powrót z wojska dwóch synów. Aby wystawić kosztowną kapliczkę Ferencowie sprzedali trzy krowy. Licznie zbierają się tu do dzisiaj mieszkańcy Łątki i Kierlikówki na wieczornych majówkach.

- Figurka Matki Boskiej znajduje się po lewej stronie drogi powiatowej w kierunku Trzciany, w kępie krzewów (na posesji Lucyny Stajno, poprzednio Władysławy Kociołek). Betonowa figura z wnęką, w której gipsowa figurka Matki Bożej Nieustającej Pomocy. Pochodzi najprawdopodobniej z okresu dwudziestolecia międzywojennego. Kilkakrotnie zniszczona przez pędzące samochody. Pierwotnie zwieńczona krzyżem. Bez inskrypcji. W dolnej części kiedyś był obraz Matki Bożej Częstochowskiej.

- Krzyż znajdujący się na około 30 metrów za mostem nad Potokiem Saneckim, przy drodze polnej w kierunku przysiółka Pasternik. Na dużym, drewnianym krzyżu, w blaszanej osłonie mały krzyż z figurką Chrystusa Ukrzyżowanego.

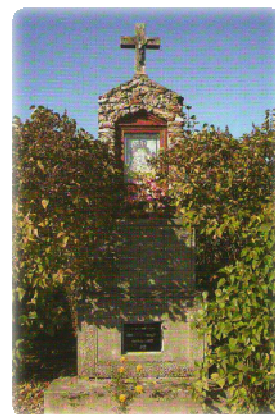
LESZCZYNA

- Kaplica pw. Matki Bożej Bolesnej Częstochowskiej znajduje się po lewej stronie drogi wojewódzkiej z Łapanowa do Muchówki, na wprost skrzyżowania z drogą powiatową do Trzciany. Duża zbudowana z kamienia i cegły, otynkowana i kryta blachą kaplica, kiedyś mszalna. Wzniesiona w 1883 roku z fundacji gromady Leszczyna. Posiada cechy barokowo – klasycystyczne. Salowa, zamknięta trójbocznie. Wnętrze nakryte sufitem z fasetą i sztukateriami listwowymi. Elewacja frontowa ujęta w narożach pozornym boniowaniem, zwieńczona trójkątnym szczytem, oddzielonym profilowanym gzymsem i ujętymi po bokach małymi obeliskowymi sterczynami, zakończonymi kulami; w zwieńczeniu sterczyna z kulą, kutym krzyżem i wiatrowskazem w kształcie koguta; na podstawach obelisków płaskorzeźby. Portal zamknięty półkoliście, nad nim płycina ujęta wolutami z krzyżem i datą budowy, powyżej płaskorzeźba św. Jerzego. W elewacjach bocznych okna ostrołukowe. Dach dwuspadowy z sześcioboczną wieżyczką na sygnaturkę z latarnią nakrytą niskim ostrosłupowym gielmem. Wewnątrz ołtarz w tradycji barokowej z XIX wieku, z elementami snycerskimi z 2. Poł. XVII wieku, w nim wymiennie: kopia obrazu Matki Bożej Częstochowskiej i rzeźba Chrystusa ukrzyżowanego.

- Kapliczka murowana w kształcie słupa ulokowana po prawej stronie drogi powiatowej z Krolówki do Leszczyny – przysiółek Nadole, w kształcie uskokowego postumentu, zwieńczona krucyfiksem, częściowo z kamienia, częściowo z bloków betonowych, z płytką niszą, w której oszklona rama, a wewnątrz oleodruk Matki Boskiej Kalwaryjskiej. Według informacji Stefanii Karteczka, która opiekuje się figurą, zbudowano ją na prośbę Tomasza Karteczki w 1949 roku. Jego brat Władysław – zakonnik (bernardyn) wyniósł obraz Matki Boskiej Kalwaryjskiej z zakonu w Kalwarii Zebrzydowskiej i w czasie okupacji ukrywał go w królówce. Udało się go ocalić i z tej intencji brat zakonnika zbudował figurę, w której umieszczono kopię obrazu – dar zakonników z Kalwarii. Planowano budowę większej kapliczki, ale ostatecznie powstała taka, jaka jest obecnie. Zbudował ją Jan Banaś z Trzciany.

- Kapliczka murowana w kształcie słupa, po lewej stronie drogi wojewódzkiej z Muchówki do Łapanowa. Wzniesiona w 1894 roku z kamienia, z fundacji Tomasza i Katarzyny Chojeckich. Wykonał ją Teodor Twaróg z Limanowej. Wysoka, około 4 metrów, z niszą, w której posąg Matki Bożej z Dzieciątkiem i płaskorzeźby Trójca Święta, Dobry Pasterz, śś. Tomasz, Katarzyna, Józef z Dzieciątkiem, Wojciech, Zofia z córkami.

- Kapliczka kamienna przy drodze wojewódzkiej na działce J. Wołowca. Wzniesiona w 1899 roku z fundacji Józefa i Mariany Wołowców w zakładzie Wojciecha Samka z Bochni. Kamienna, z elementami sztucznego kamienia. Pełno pplastyczna grupa Ukrzyżowania z Chrystusem, Matką Bożą Bolesną i św. Janem Ewangelistą, na czworobocznym, uskokowym, ogzysmkowanym postumencie z niszą, w której posązek Matki Bożej z Dzieciątkiem. Z boków płaskorzeby: św. Józef z Dzieciątkiem, Michał Archanioł.

- Figura znajduje się po lewej stronie drogi powiatowej z Leszczyny do Królówki, w przysiółku zwanym „Druga Strona”. Wzniesiona przez Wojciecha Samka z Bochni w 1908 roku z fundacji Józefa i Małgorzaty Mączków. Kamienna, z elementami ze sztucznego kamienia. Pełnoplastyczna grupa Ukrzyżowania, z Chrystusem, Matką Boską Bolesną i św. Janem Ew.

RDZAWA

- Figura znajduje się po prawej stronie drogi z Rdzawy do Nowego Rybia, za potokiem. Wzniesiona została w 1896 roku z fundacji Józefa i Katarzyny Mroczków. Kamienna, z rzeźbionym wizerunkiem Chrystusa, na czworobocznym, uskokowym, ogzyskowanym postumencie z niszą, w której figurka Matki Bożej z Dzieciątkiem i płaskorzeźby: śś. Małgorzata, Antoni, Jakub, NMP Niepokalanie Poczęta; osłonięta ozdobnym, blaszanym zadaszeniem. Otoczona, metalowym płotkiem.

- Kapliczka szafkowa na drzewie, przy drodze Rdzawa – Doły. Drewniana kapliczka szafkowa, daszek kryty blachą. Wewnątrz na drewnianym krzyżu plastikowa figurka ukrzyżowanego Chrystusa. Wg opowiadania opiekującego się kapliczką Tomasza Kędry kapliczkę wykonano w latach II wojny światowej w intencji Romana Kędry, zabitego podczas bandyckiego napadu.

- Kapliczka szafkowa znajdująca się przy drodze w kierunku Przysiółka Góry, na parceli Stanisława Korty. Wzniesiona została na początku XX wieku, przez rodzinę Kortów jako wotum za ocalenie podczas epidemii zaraz po I wojnie światowej. Pierwotnie na drewnianym słupie z figurką Matki Boskiej. Kiedy w latach pięćdziesiątych wichura zniszczyła kapliczkę, Ludwik Korta wybudował betonowy słup, na którym umieścił metalową, zdobioną szafkę zwieńczoną krzyżykiem z obrazem Matki Boskiej we wnętrzu.

➤ Chaty

Dawne drewniane wiejskie budownictwo wzbudza nie tylko zachwyt etnografów, ale i zwykłych zjadaczy chleba. Stare chałupy, rozebrane deska po desce, są czasem przenoszone w nowe miejsca i użytkowane przez nowych właścicieli. Domy bywają przebudowywane, dostosowywane do potrzeb nowych gospodarzy. W skansenach stare wiejskie budowle można podziwiać w dawnej okazałości. Ale jednocześnie wiele urokliwych, starych domów znika z krajobrazu na zawsze. Pozostały już tylko nieliczne, przeważnie pozbawione słomianej strzechy, którą zastąpiła blacha, dachówka, czasem eternit. Sporo zabudowań jest opuszczonych i zaniedbanych. Ale są także wiekowe domy, które są zamieszkałe i choć mają zmienione pokrycie dachowe, to jednak zachowały dawny styl i wygląd.

Ponieważ dawne drewniane spichlerze, stodoły, chałupy wiejskie w szybkim tempie znikają, są burzone, sołtys Trzciany Eugeniusz Burek postanowił uratować je od całkowitego wymazania z pamięci. W ciągu kilku dni wspólnie z Tadeusze Olszewskim przeszli wszystkie wioski gminy Trzciana szukając starych drewnianych zabudowań. W akcji pomógł także radny z Rdzawy Franciszek Zatorski. Wszystkie odszukane stare chałupy, spichlerze oraz dawne sprzęty domowe zostały sfotografowane. - Efektem tej pracy będzie album fotograficzny, który znajdzie się w tworzonej właśnie w Trzcianie izbie regionalnej. Nie każdy zainteresowany tematem będzie się przecież chciał fatygować po różnych, często trudno dostępnych miejscach, gdzie takie obiekty jeszcze są. Poza tym większość z nich niebawem zostanie rozebrana. Dzięki temu albumowi młodzież będzie mogła poznać w jakich warunkach mieszkali ich dziadkowie i pradiadkowie.

Zachował się opis dawnych zabudowań jednego z gospodarzy w Kamionnej. Zaprezentowały go w pracy zgłoszonej na konkurs Stowarzyszenia Ochrony Przyrody i Krajobrazu w Żegocinie pt. "Zapraszamy do nas" gimnazjalistki: Karolina Furtak, Marta Dudziak i Anna Giza. Niestety zabudowania te zostały już rozebrane i nie ma po nich śladu.

http://www.trzciana.pl/tl_files/content/galerie/zabytki/chaty/rdzawa01.jpg

http://www.trzciana.pl/tl_files/content/galerie/zabytki/chaty/leszcz01.jpg

➤ **Cmentarze Wojenne**

Walki toczone na tym terenie w grudniu 1914 r. w ramach operacji łapanowsko - limanowskiej, zakończone sukcesem wojsk austriacko - pruskich przyniosły tysiące ofiar. Poległych żołnierzy chowali na polu bitwy bądź ich koledzy, bądź wrogowie, a pochówek, odbywający się w pobliżu linii bojowych, nie miał trwałego charakteru. Dopiero przesunięcie się terenu walk na wschód umożliwiło budowę cmentarzy. Prowadził ją Oddział Grobów Wojennych przy dowództwie Okręgu Wojskowego "Galicja Zachodnia". W latach 1915 - 1918 w samym tylko IX Okręgu (Bochnia) zbudowano 40 cmentarzy. Budowę kierował tu wiedeński architekt por. Franz Stark. Tutejsze cmentarze zawierają charakterystyczne dla projektów Starka elementy: reprezentacyjne wejście z bramą lub furtką, często flankowaną słupami lub pylonami, element centralny w postaci dużego drewnianego lub kamiennego krzyża, czasem nawet bogate w wystroju kaplice lub stylizowane sarkofagi, dostosowane do kształtu terenu drewniane lub kamienne ogrodzenie, centralną aleję. Na grobach postawiono krzyże, na ogół żeliwne, żelazne, rzadziej betonowe lub stelle z żeliwnymi tablicami inskrypcyjnymi. Kształt krzyży lub stelli dostosowano do wyznania poległych żołnierzy. W terenie dojście do cmentarzy wskazywać miały charakterystyczne słupy betonowe z dwujęzyczną inskrypcją: "Kriegerfriedhof Cmentarz wojskowy No ... Zugang - Droga" zwieńczone małym, żelaznym krzyżem maltańskim.

Należy pamiętać, że wśród pogrzebanych na tych cmentarzach są przedstawiciele wszystkich narodów monarchii austro - węgierskiej, rosyjskiej oraz Niemiec, w tym również

Polacy, którzy mieli nieszczęście być nieraz w okopach po przeciwnych stronach. Warto o tym pamiętać, gdyż dziś cmentarze te niejednokrotnie egzystują w świadomości Polaków jako "austriackie" lub "niemieckie". Nie zawsze tak było co dobitnie ilustruje tekst tablicy umieszczonej na monumentalnym krzyżu-pomniku cmentarza nr 91 w Gorlicach: "Braciom Polakom - żołnierzom w armiach trzech państwa zaborczych, walczących w obcych mundurach, lecz za polską sprawę poległym na polach bitew gorlickich w l. 1914 - 1918, napis ten kładą w wyzwolonej Polsce - wdzięczni Rodacy, 1928". Po wielu latach zapomnienia i niszczenia cmentarze te doczekały się w ostatnich latach remontów i dziś prezentują się znakomicie. Co roku są odwiedzane przez uczestników młodzieżowego rajdu "Szlakiem cmentarzy I wojny światowej", który organizują centra kultury z Żegociny i Laskowej. Przed Dniem Zmarłych groby żołnierskie odwiedzają uczniowie, którzy pod kierunkiem nauczycieli, robią porządki.

CMENTARZE NR 305 - 306 – 307

POŁOŻENIE:

Na granicy Łątki Dolnej i Królówki założono 3 prawie identyczne cmentarze. Położone są wśród pól uprawnych, ok. 1 km od przystanku PKS w Łącku Dolnym, w kierunku północnym. Drogę wskazuje charakterystyczny słup z dwujęzycznym napisem "Zugang - Droga". Do cmentarzy można także dojść od strony Leszczyny. Początek trasy jak do cmentarza 308, lecz nie należy skręcać w lewo, ale polnymi drogami dochodzić do kolejnych położonych blisko siebie cmentarzy.

http://www.trzciana.pl/tl_files/content/galerie/zabytki/cmentarze_wojenne/lakta305.jpg

POŁOŻENIE:

Cmentarz jest położony około 100 metrów w kierunku północno-zachodnim od cmentarza nr 305.

OPIS: Największy z nich, cmentarz nr 306, ma wymiary 47 na 9 m. Na podłużnej osi rozmieszczono tu rząd nagrobków z żeliwnymi tablicami. Symetrycznie rozmieszczone dwa pomniki. Na lewym napis: "Czas, któremu się ofiarowaliśmy dał więcej, dał nieskończenie więcej niż od Was wziął. Dał siłę i wielkość uczuć. Czyni z prostaczków Ludzi. Jest przewodnikiem do celu - doskonałości". Prawy pomnik wystawił ojciec poległym tu jednego dnia synom, braciom Cuny

http://www.trzciana.pl/tl_files/content/galerie/zabytki/cmentarze_wojenne/lakta306.jpg

POŁOŻENIE:

w pobliżu cmentarza nr 306, około 200 metrów w kierunku północnym, za ścianą lasu.

http://www.trzciana.pl/tl_files/content/galerie/zabytki/cmentarze_wojenne/lakta307.jpg

POŁOŻENIE:

Cmentarz położony jest na cmentarzu parafialnym leżącym po lewej stronie drogi Trzciana - Leszczyna, około 200 m powyżej skrzyżowania dróg przy kościele.

OPIS:

Cmentarz wojskowy w Trzcianie to dwie odrębne kwatery. Głównym elementem kwatery górnej jest trójkątna ścianka pomnikowa z tablicą inskrypcyjną. W dolnej kwaterze o wymiarach 26 na 8 m zachowały się krzyże kute i żeliwne oraz pruskie nagrobki z tablicami. Tu ulokowano także pomnik ku czci poległego 5 września 1939 r. podchorążego Łukasiewicza. W obu kwaterach, w 8 grobach pojedynczych i 4 zbiorowych pochowano 52 żołnierzy niemieckich, 36 austriackich oraz 97 żołnierzy rosyjskich. Razem 185 żołnierzy, wśród nich 4 oficerów, w tym jeden kapitan.

http://www.trzciana.pl/tl_files/content/galerie/zabytki/cmentarze_wojenne/trzciana309.jpg

POŁOŻENIE:

Cmentarz położony na prawo (na północ) od drogi Muchówka - Łapanów, w lesie, w odległości ok. 200 m od kościoła w Leszczynie. Wspaniale wkomponowany w zalesione wzgórze obiekt został zbudowany na planie prostokąta, do którego z trzech stron przylegają półkola. Powierzchnia cmentarza wynosi 2,5 tys. m². Centralnym elementem nekropolii jest okrągła, kamienna kaplica z dwoma symetrycznymi przedsionkami, nakryta stożkowym, drewnianym gontem. Wejście przez bramę zamkniętą półokrągłym łukiem i stalową furtką z prętów.

Cmentarz zaprojektował Franz Stark. Zdecydowana większość pochowanych to żołnierze bezimienni, którzy polegli w dniach 5 - 10 grudnia 1914 r. W 6 grobach pojedynczych i 123 zbiorowych pochowano tu 860 żołnierzy, w tym 117 austriackich, 143 niemieckich oraz 600 rosyjskich.

http://www.trzciana.pl/tl_files/content/galerie/zabytki/cmentarze_wojenne/leszczyna310.jpg

➤ Pomniki

13 lipca 1937 roku postawiono w Trzcianie, poniżej kościoła pomnik "Polegli w latach 1914 - 1918". Na dwóch tablicach wypisano 57 nazwisk mieszkańców gminy poległych na frontach I wojny światowej.

Wymieniono następujące osoby: 1. Kozubowski Władysław, 2. Banaś Stanisław, 3. Balicki Stanisław, 4. Białka Józef, 5. Dudzic Michał, 6. Dyrdał Franciszek, 7. Gołdas Jan, 8. Gadzina Michał, 9. Grabias Feliks, 10. Grabowski Teofil, 11. Chojecki Marcin, 12. Chojecki Walenty, 13. Czapeczka Teofil, 14. Joniec Michał, 15. Jachymczak Jan, 16. Padukiewicz Roman, 17. Piwowarczyk Józef, 18. Łapczyński Franciszek, 19. Zdebski Władysław, 20. Stochel Feliks, 21. Stokłosa Grzegorz, 22. Stokłosa Józef, 23. Stokłosa Jan, 24. Słowiński

Józef, 25. Sroka Michał, 26. Surma Mikołaj, 27. Szewczyk Jan, 28. Śliwa Stanisław, 29. Kukła Wojciech, 30. Kukła Jan, 31. Kukła Antoni, 32. Kita Jan, 33. Kita Piotr, 34. Król Walenty, 35. Król Jan, 36. Kącki Andrzej, 37. Kącki Józef, 38. Kącki Szczepan, 39. Kłósek Walenty, 40. Kłósek Jan, 41. Knap Franciszek, 42. Krawczyk Józef, 43. Kaczmarczyk Wojciech, 44. Kołodziejczyk Jan, 45. Michaldo Jan, 46. Marszałek Władysław, 47. Wołowiec Józef, 48. Wołowiec Stanisław, 49. Wołowiec Jan, 50. Węglarz Jan, 51. Węglarz Franciszek, 52. Lalik Jan, 53. Leśniak Stanisław, 54. Lesniak Jan, 55. Rogala Stanisław, 56. Rogala Józef, 57. Rusin Piotr.

Pod figurą Serca Pana Jezusa widnieje napis: "Oto serce, które umiłowało tak ludzi".

<http://www.trzciana.pl/system/html/pomnik2-de6fd58c.jpg>

Nagrobny, kamienny obelisk z metalową tablicą znajduje się na cmentarzu wojennym w Trzcianie, w kwaterze dolnej cmentarza parafialnego. Postawiony został z inicjatywy uczniów i dyrekcji Szkoły Podstawowej w Trzcianie (dyr. Józef Korta) w 1975 r. Jest poświęcony podchorążemu sierżantowi Michałowi Łukasiewiczowi - żołnierzowi I Brygady Kawalerii Pancernej, urodzonemu w Warszawie, który zginął 5 września 1939 roku na terenie Trzciany, osłaniając odwrót oddziału.

Napis na pomniku: "Tu spoczywa podch. Łukasiewicz, który poległ w walce o polską ziemię z hitlerowskim najeźdźcą w dniu 5 IX 1939 r. Cześć i chwała bohaterom Września. Młodzież Szkoły Podstawowej w Trzcianie w 30-lecie PRL".

5 września 1939 roku toczyła się tu walka oddziału Wojska Polskiego z czołowymi oddziałami niemieckimi. Plutonowy Michał Łukasiewicz, widząc beznadziejność walki o utrzymanie pozycji, wobec licznej przewagi wroga i grożącego okrążenia, polecił

drużynie wycofać się, a sam ranny osłaniał odskok żołnierzy ogniem karabinu maszynowego. Ostatnim nabojem pozbawił się życia.

Źródło: Praca zb. pod red. Ryszarda Hycnara "Pomniki Pamięci Narodowej z dni walki i męczeństwa na terenie województwa tarnowskiego", wyd. ZBoWiD - Zarząd Wojewódzki w Tarnowie, str. 112, 1984 r.

3.1.10. IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW W OBRZARZE PRZESTRZENNYM

- Niewystarczający system powiązań dróg powiatowych i ograniczenia tonażowe;
- Zły stan estetyczny otoczenia;
- Zły stan infrastruktury wokół budynków;
- Brak instytucji, organizacji integrujących mieszkańców;
- Niekorzystna struktura własności;
- Słaby system komunikacji przewozów osobowych;
- Słaba samoorganizacja i współpraca między mieszkańcami a władzami publicznymi;
- Słaby przepływ informacji w sprawach dotyczących najbliższego otoczenia zamieszkania.

3.2 SFERA GOSPODARCZA.

3.2.1. STRUKTURA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

W 2014 r. w Rejestrze REGON zarejestrowanych z Gminy Trzciana było 389 podmiotów gospodarki narodowej. W sektorze rolniczym znalazło się 47 podmiotów, w sektorze przemysłowym 59 podmiotów, natomiast w sektorze budowlanym 91 podmiotów gospodarczych.

W powiecie bocheński liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w sektorze rolniczym wyniosła 184, w sektorze przemysłowym 959, a w sektorze budowlanym 1628.

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ W REJESTRZE REGON W 2014 R.		
	Powiat	Gmina
Ogółem	8527	389
w tym w sektorze: rolniczym	184	47
przemysłowym	959	59
budowlanym	1628	91
na 10 tys. ludności	811	720
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. ludności	643	581

Źródło: http://krakow.stat.gov.pl/vademecum/vademecum_malopolskie/portrety_gmin/powiat_bochenski/trzciana.pdf

Ilość wpisów działalności gospodarczej.

Status wpisu	Ilość wpisów dla głównego miejsca wykonywania działalności
Aktywny	227
Działalność nierozpoczęta (data rozpoczęcia działalności we wniosku jest datą przyszłą)	1
Działalność prowadzona wyłącznie w formie spółki/spółek cywilnych	11
Wykreślony	99
Zawieszony	31
SUMA	369

Status wpisu	Ilość wpisów dla miejsca zamieszkania przedsiębiorcy
Aktywny	167
Działalność prowadzona wyłącznie w formie spółki/spółek cywilnych	12
Oczekuje na rozpoczęcie działalności	1
Wykreślony	77
Zawieszony	32
SUMA	289

Jak wynika z powyższej tabeli i wykresu, najwięcej podmiotów gospodarczych, działa w sektorze przetwórstwa drewna (106 podmiotów), co stanowi 22% wszystkich rodzajów

3.2.3. IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW W OBRZARZE GOSPODARCZYM

- Mała powierzchnia gospodarstw - struktura gospodarstw rolnych, duże rozdrobnienie;
- Nieopłacalność rolnictwa niskotowarowego;
- Brak planów zagospodarowania przestrzennego;
- Niewystarczająca infrastruktura turystyczna;
- Brak bazy noclegowej na wysokim poziomie;
- Brak miejsc pracy;
- Brak lub zła jakość terenów inwestycyjnych;
- Brak wsparcia dla małych i średnich gospodarstw;
- Słaby rozwój handlu;
- Niewielka ilość małych i średnich przedsiębiorstw;
- Brak udogodnień do zamieszkania dla młodych;
- Brak środków na inwestycje i drogi;
- Zły stan infrastruktury lokalowej do działalności administracyjnej.

3.3 SFERA SPOŁECZNA

3.3.1. STRUKTURA DEMOGRAFICZNA

Liczba ludności zamieszkująca obszar Gminy Trzciana wynosiła na dzień 31 grudnia 2014 roku 5405 mieszkańców (dot. zameldowana stałego oraz czasowego) i wzrosła ona w stosunku do 2013 roku o 32 osoby.

WYBRANE DANE STATYSTYCZNE	2012	2013	2014	Powiat 2014
Ludność	5352	5373	5405	105083
Ludność na 1 km ²	121	122	123	162
Kobiety na 100 mężczyzn	102	102	103	103
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	63,1	60,2	59,6	59,3

Źródło: GUSStat

Sytuacja demograficzna w Gminie Trzciana

Sytuacja demograficzna na terenie Gminy Trzciana		
Lp.	Nazwa miejscowości	Ilość mieszkańców ogółem
1	Trzciana	1580
2	Leszczyna	825
3	Ujazd	358
4	Rdzawa	243
5	Kamionna	841
6	Kierlikówka	499
7	Łąka Dolna	1027
Źródło: Dane Urzędu Gminy w Trzcianie- biuro ewidencji ludności		

Analizując dane można zauważyć, że ilość mieszkańców gminy w badanym okresie zwiększyła się o 58 osób tj. z 5315 w 2011 r. do 5373 osób w roku 2012 r., społeczeństwo Gminy Trzciana starzeje się, co jest problemem powszechnym we współczesnym świecie i dotyczy również naszej gminy, dlatego niezbędne są działania różnych instytucji i ośrodków, uwzględniające potrzeby osób starszych.

Średnia gęstość zaludnienia w Gminie Trzciana wynosi 121,8 osób/ km². W Małopolsce średnia gęstość zaludnienia to 222 osób/ km², co potwierdza, że Gmina wciąż jest terenem o dużym rozproszeniu.

Gęstość zaludnienia w Polsce

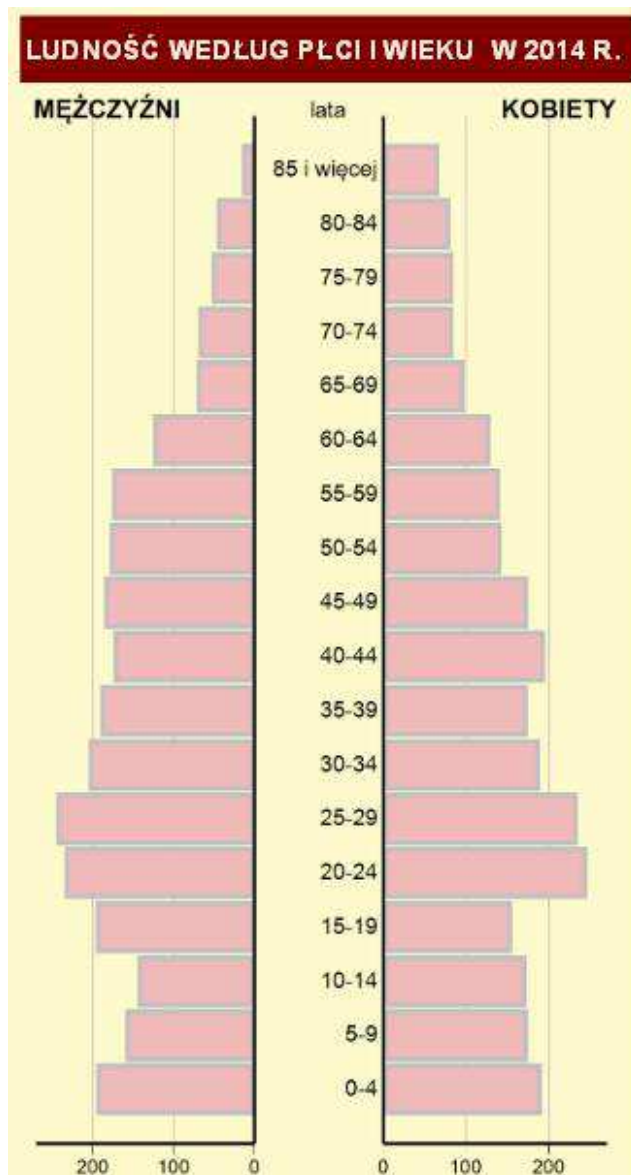

Pomimo niskiego współczynnika na km², i pomimo emigracji i migracji (głównie zarobkowej) z terenu gminy młodych osób, Gmina Trzciana notuje niewielki ale systematyczny wzrost zaludnienia.

W strukturze ludności mieszkańców Gminy Trzciana zaznacza się tylko znikoma przewaga kobiet, gdyż kobiety stanowią 50,79 % ogółu społeczności lokalnej, przyrost

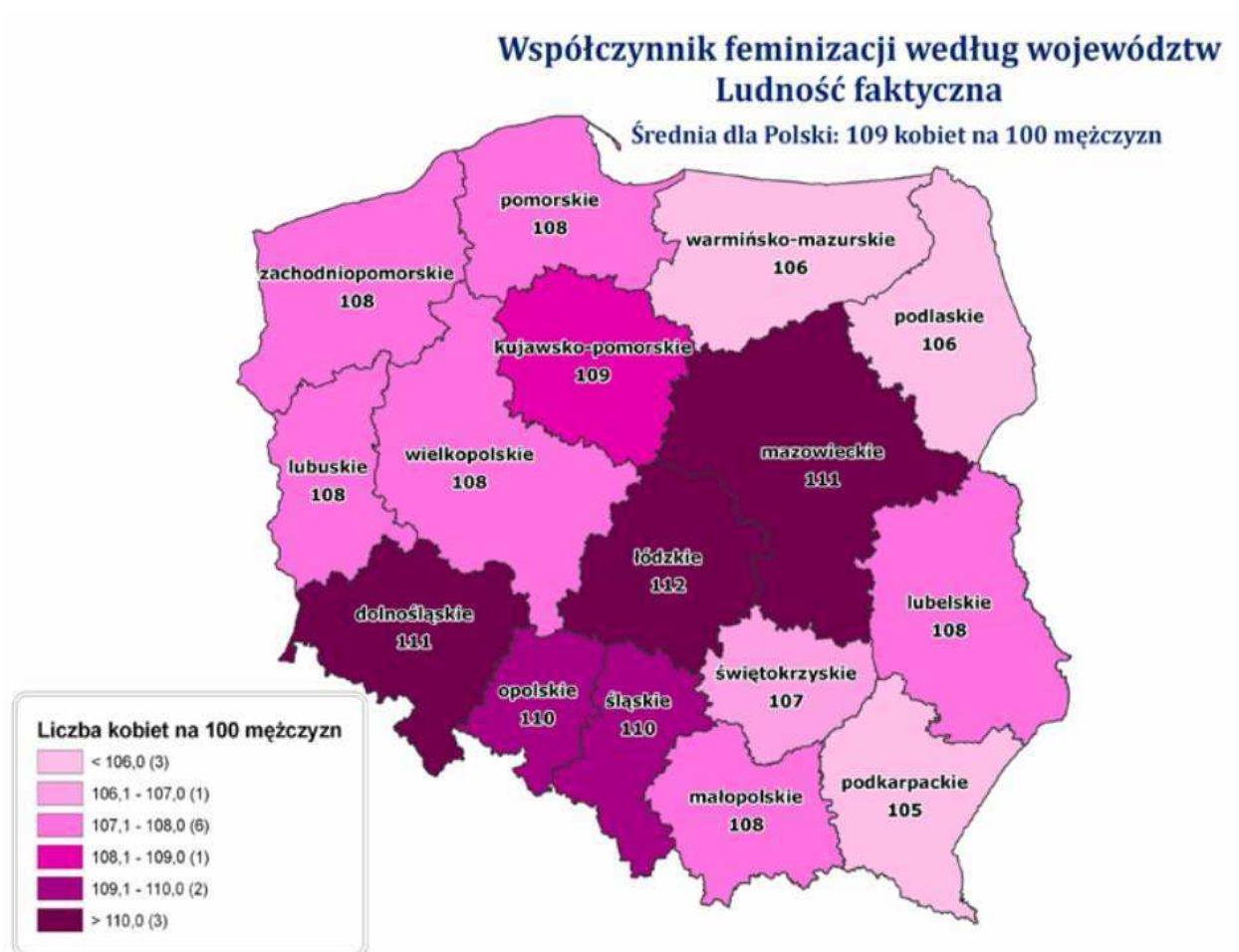
naturalny dodatni. Strukturę płci ludności poszczególnych miejscowości przedstawiają poniższe wykresy.

Gmina Trzciana - jeżeli rozpatrywać demografię ze względu na płeć - utrzymuje tendencję małopolską, bowiem w Gminie Trzciana na 100 mężczyzn przypadają 103 kobiety a w Małopolsce na 100 mężczyzn przypada 109 kobiet.

Współczynnik feminizacji według województw. Ludność faktyczna.

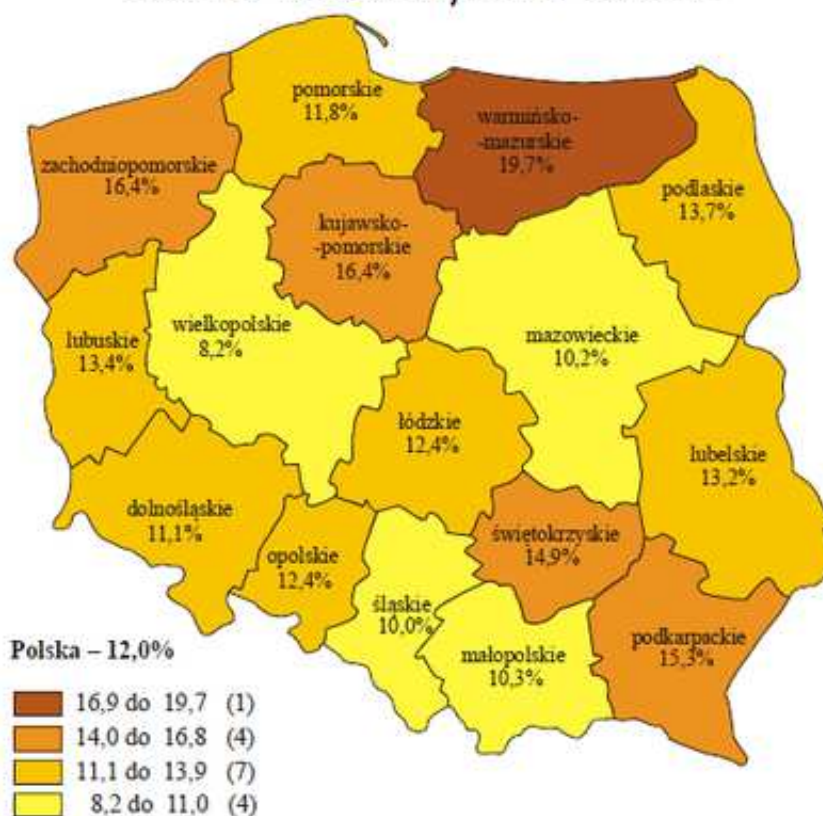

3.3.2. POZIOM I STRUKTURA BEZROBOCIA REJESTROWEGO

Stopa bezrobocia w Polsce na styczeń 2015 rok wyniosła 12,0% w skali kraju, natomiast w województwie małopolskim wyniosła 10,3%. Najniższa stopa bezrobocia (10,0%) została zarejestrowana w województwie śląskim, a najwyższa (19,7%) w województwie warmińsko-mazurskim. W Gminie Trzciana na XII 2015r. było zarejestrowanych 190 osób jako osoby bezrobotne.

Stopa bezrobocia według województw Stan w końcu stycznia 2015 r.

Liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne.

Napływ osób bezrobotnych z GMINY TRZCIANA do Powiatowego Urzędu Pracy w Bochni														
Wyszczególnienie	I.'15	II.'15	III.'15	IV.'15	V.'15	VI.'15	VII.'15	VIII.'15	IX.'15	X.'15	XI.'15	XII.'15	naras.	
Zarejestrowani	13	12	14	16	8	11	17	15	23	19	17	25	190	
Bezrobotne kobiety	1	4	9	8	4	3	8	9	17	11	7	8	89	
w % do ogółu zarejestrowanych	7,7	33,3	64,3	50,0	50,0	27,3	47,1	60,0	73,9	57,9	41,2	32,0	46,8	
Po raz pierwszy	4	6	4	4	3	5	4	6	10	7	3	0	56	
w % do ogółu zarejestrowanych	30,8	50,0	28,6	25,0	37,5	45,5	23,5	40,0	43,5	36,8	17,6	0,0	29,5	
Dotychczas nie prac.	4	4	3	4	3	3	3	9	11	2	6	14	66	
w % do ogółu zarejestrowanych	30,8	33,3	21,4	25,0	37,5	27,3	17,6	60,0	47,8	10,5	35,3	56,0	34,7	
12 m-cy od dnia ukończenia nauki	4	3	5	3	1	1	3	6	12	3	3	6	50	
w % do ogółu zarejestrowanych	30,8	25,0	35,7	18,8	12,5	9,1	17,6	40,0	52,2	15,8	17,6	24,0	26,3	
Bez kwalifikacji zawodowych	1	1	2	1	0	1	1	1	2	2	0	1	13	
w % do ogółu zarejestrowanych	7,7	8,3	14,3	6,3	0,0	9,1	5,9	6,7	8,7	10,5	0,0	4,0	6,8	
Bez doświadczenia zawodowego	4	5	4	4	3	4	5	9	12	3	9	15	77	
w % do ogółu zarejestrowanych	30,8	41,7	28,6	25,0	37,5	36,4	29,4	60,0	52,2	15,8	52,9	60,0	40,5	
Kobiety które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka	0	1	3	2	1	0	0	0	1	1	2	1	12	
w % do ogółu zarejestrowanych	0,0	8,3	21,4	12,5	12,5	0,0	0,0	0,0	4,3	5,3	11,8	4,0	6,3	
Do 30 roku życia	7	7	13	13	6	6	13	13	16	13	14	20	141	
w % do ogółu zarejestrowanych	53,8	58,3	92,9	81,3	75,0	54,5	76,5	86,7	69,6	68,4	82,4	80,0	74,2	
w tym do 25 roku życia	4	6	11	10	4	5	9	10	12	9	9	17	106	
w % do ogółu zarejestrowanych	30,8	50,0	78,6	62,5	50,0	45,5	52,9	66,7	52,2	47,4	52,9	68,0	55,8	
Długotrwale bezrobotne	3	5	1	8	5	1	7	4	4	5	6	5	54	
w % do ogółu zarejestrowanych	23,1	41,7	7,1	50,0	62,5	9,1	41,2	26,7	17,4	26,3	35,3	20,0	28,4	
Powyżej 50 roku życia	1	0	0	1	1	2	1	0	1	2	1	0	10	
w % do ogółu zarejestrowanych	7,7	0,0	0,0	6,3	12,5	18,2	5,9	0,0	4,3	10,5	5,9	0,0	5,3	
Korzystające ze świadczeń pomocy społecznej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	
w % do ogółu zarejestrowanych	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,0	0,5	
Posiadające co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia	3	2	4	5	2	2	2	3	5	5	2	3	38	
w % do ogółu zarejestrowanych	23,1	16,7	28,6	31,3	25,0	18,2	11,8	20,0	21,7	26,3	11,8	12,0	20,0	
Posiadające co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
w % do ogółu zarejestrowanych	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Osoby niepełnosprawne	1	0	1	0	0	0	1	0	2	0	0	0	5	
w % do ogółu zarejestrowanych	7,7	0,0	7,1	0,0	0,0	0,0	5,9	0,0	8,7	0,0	0,0	0,0	2,6	

Na terenie powiatu bocheńskiego działa Powiatowy Urząd Pracy, który podejmuje działania zmierzające do zapewnienia bezrobotnym odpowiedniego zatrudnienia jak również inicjuje oraz finansuje prace interwencyjne. Bezrobocie powoduje bowiem zmianę sytuacji społecznej i emocjonalnej całej rodziny, zarówno dorosłych jak i dzieci. Częstym zjawiskiem jest izolacja społeczna – ograniczone zostają kontakty interpersonalne wszystkich członków rodziny bezrobotnego zarówno ze znajomymi, jak i dalszą rodziną.²¹

Gmina Trzciana jest gminą o charakterze rolniczym, o czym świadczy fakt, że ponad 73% ludności gminy czynnej zawodowo pracuje wyłącznie na roli, a tylko około 4% pracuje wyłącznie poza gospodarstwem rolnym. Rzadko która rodzina utrzymuje się jednak wyłącznie z dochodów z gospodarstwa. Zazwyczaj jedno z małżonków podejmuje pracę poza gospodarstwem. Problem bezrobocia jest jednym z największych problemów mieszkańców Gminy Trzciana i nic nie wskazuje, że w najbliższej przyszłości uda się go zdecydowanie ograniczyć. Duża część mieszkańców Gminy znalazła zatrudnienie w najbliższych terytorialnie większych miastach tj. Kraków czy Bochnia lub Limanowa. Często jednak mieszkańcy Gminy Trzciana wykonują pracę na znacznie niższym poziomie niż ich kwalifikacje. Duża część mieszkańców jest osobami długotrwale bezrobotnymi, które nie wykazują aktywności zawodowej. Niezbędne jest podjęcie działań zmierzających do

²¹ Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Raport z wyników. Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań, Warszawa 2012.

zaktywizowania środowiska lokalnego, do przygotowania ich do wejścia na rynek pracy lub ponownego podjęcia pracy. Osoby, które są długotrwale bezrobotne wymagają większego wsparcia i nakładu pracy i czasu.

Według M.Jaśkiewicza -bezrobocie z punktu widzenia ekonomicznego i psychicznego, jest stanem przymusowej zależności od innych. Nie jest to sytuacja normalna dla osoby dorosłej, ale i dla dziecka i dlatego może doprowadzić do zmiany ukształtowanego w ciągu życia obrazu samego siebie i postrzegania relacji z innymi. Bezrobotni z dnia na dzień uzyskują ogromną ilość czasu wolnego, z którym nie wiedzą tak naprawdę, co zrobić. Na ogół niskie wykształcenie i całe dotychczasowe doświadczenie nie przygotowało ich do podnoszenia kwalifikacji czy aktywności kulturalnej, (choć w obecnej rzeczywistości coraz więcej osób bezrobotnych jest z kręgu wyższego wykształcenia i bogatego doświadczenia). W rezultacie czas zaczyna "przebiegać przez palce". Okazuje się, że bezrobotni zmniejszają swoją aktywność we wszystkich dziedzinach, mniej czytają, mniej udzielają się w życiu rodzinnym. Wyróżnia się następujące fazy stanu psychicznego po utracie pracy: szok, optymizm i wiara w znalezienie nowego miejsca pracy, okres pesymizmu, utrata nadziei. Z polskich badań wynika, że wraz z upływem czasu bezrobotni coraz mniej rozumieją konieczność własnej aktywności w szukaniu porad, pracy czy przekwalifikowania. Nie widzą innego wyjścia jak oczekiwanie na pracę pełnoetatową i to w zawodzie, który wykonywali. Osoby bezrobotne, pozostające długo bez pracy, mają zazwyczaj za sobą kilka nieudanych prób znalezienia pracy. Doświadczane niepowodzenia osłabiają poczucie sprawstwa, co może niekiedy doprowadzić do powstania zjawiska wyuczonej bezradności. Przy długotrwałym bezrobociu jednostki często zaprzestają podejmowania starań ukierunkowanych na zdobycie pracy. Osoby bezrobotne przestają wierzyć w efektywność swoich aktualnych działań oraz nie inicjują nowych w celu zdobycia zatrudnienia²².

²² Milenia Jaśkiewicz – doradca metodyczny Radomskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli, "Skutki bezrobocia dla jednostki i rodziny" <http://www.rondon.radom.pl>

3.3.3. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Policja

Komisariat Policji w Nowym Wiśniczu obsługuje rejon miasta i gminy Nowy Wiśnicz oraz gminy Lipnica Murowana, Żegocina, Trzciana i Łapanów, które przecięte są dwiema drogami wojewódzkimi nr 965 i 966. Na terenie działania tutejszej jednostki Policji znajduje się jedno miasto i 46 wsi zamieszkanymi przez ponad 37 tys. mieszkańców.

W przeważającej części jest to rejon górzysty o charakterze rolniczym i turystycznym z kilkoma zakładami produkcyjnymi i usługowymi. W Nowym Wiśniczu znajduje się ponadto Zakład Karny posiadający obecnie 403 miejsca dla penitencjariuszy, a pełni w nim służbę 144 funkcjonariuszy oraz 24 pracowników cywilnych.

Na terenie gmin funkcjonuje 24 szkół podstawowych, 14 gimnazjów oraz 4 szkoły średnie.

W okresie sprawozdawczym funkcjonariusze Komisariatu Policji realizowali zadania wynikające z ustawy o Policji, poleceń jednostek nadrzędnych, poleceń sądów i prokuratur, a w szczególności zadania wynikające z zapotrzebowania społecznego.

Te ostatnie wynikały głównie z prowadzonych analiz stanu bezpieczeństwa opierających się na ilości popełnionych przestępstw i wykroczeń w określonym terenie jak i informacji o zdarzeniach wymagających interwencji Policji uzyskanych od samorządu terytorialnego i mieszkańców.

Etatowo Komisariat Policji w Nowym Wiśniczu liczy 31 osób.

Komisariatem kierują:

- asp. sztab. Mariusz Mardosz – Komendant Komisariatu Policji w Nowym Wiśniczu,
- asp. sztab. Wojciech Wałkowski – Zastępca Komendanta Komisariatu Policji w Nowym Wiśniczu,
- asp. szt. Bartłomiej Sowiński – Kierownik Rewiru Dzielnicowych Komisariatu Policji w Nowym Wiśniczu
- asp. Radosław Słowiak – Kierownik Ognia Patrolowo Interwencyjnego Komisariatu Policji w Nowym Wiśniczu

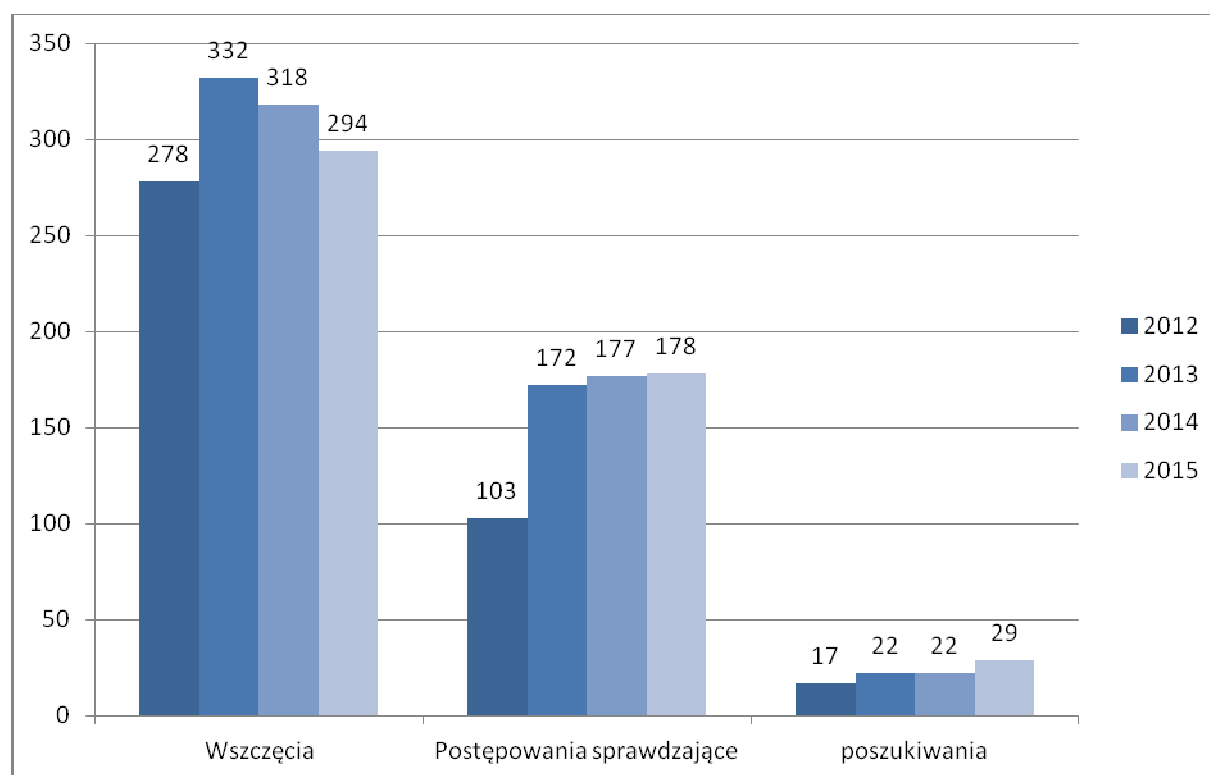

W strukturze Komisariatu funkcjonują:

- Zespół Kryminalny – 6 etatów,
- Zespół Prewencji – 2 etaty,
- Zespół Dzielnicowych – 7 etaty,
- Ogniwko Patrolowo Interwencyjne – 13 etatów,
- Zespół administracyjno – gospodarczy: 2 etaty cywilne

W 2015 roku nie odnotowano potwierdzonych skarg obywateli na pracę policjantów z Komisariatu w Nowym Wiśniczu.

Zestawienie przeprowadzonych postępowań i czynności poszukiwawczych:

Ilość wszczętych postępowań przygotowawczych nieznacznie spadła natomiast czynności sprawdzające utrzymują się na podobnym poziomie jak w poprzednich latach.

W roku 2015 przeprowadzono 178 postępowań sprawdzających, wykonano 1350 czynności zleconych przez inne jednostki policji i prokuratury (należy tu zaznaczyć, że wiele z nich dotyczyło przeprowadzenia czynności procesowych z udziałem skazanych przebywających w Zakładzie Karnym w Nowym Wiśniczu nadmienia się, że przedmiotowe czynności pochłaniają całkowicie pracę jednego detektywa Zespołu Kryminalnego), prowadzono 29 spraw poszukiwawczych, z czego zrealizowano 17.

	2013	2014	2015
Wykrywalność ogółem	65,29%	64,84%	76,43%
zgwałcenie	-----	-----	-----
Kradzież mienia	21,43 %	15,15 %	43,48 %
bójki i pobicia	75 %	100 %	100%
ustawa o narkomani	100%	72,73	98,33%
p-stw o char. kryminalnym	51,09%	53,42 %	68,89%
p-stw o char. gospodarczym	64,29%	35,29 %	76,00%
p-stw o char. korupcyjnym	100%	100%	-----

W oparciu o wyżej przedstawione wyniki należy stwierdzić, że w 2015 roku został odnotowany wzrost wykrywalności w zakresie przestępstw o charakterze kryminalnym, gospodarczym oraz narkotykowych

Przestępstwa odnotowane w Gminie Trzciana:

	2014	2015
Gmina Trzciana	52	29

Rodzaje przestępstw na terenie Gminy Trzciana.

Trzciana:

- 2 kradzieże z włamaniem,
- 2 przypadki kierowania pojazdem w stanie nietrzeźwości,
- 2 przypadki znęcania się nad członkami rodziny,
- 6 w innych kategoriach.

Łąka Dolna:

- 1 przypadek oszustwa.

Kamionna:

- 1 kradzież,
- 1 oszustwo,
- 2 przypadki znęcania się nad członkami rodziny,
- 1 przypadek zniszczenia mienia.

Kierlikówka:

- 1 kradzież z włamaniem,
- 1 kradzież.

Rdzawa:

- 1 kradzież z włamaniem
- 2 przypadki kierowania pojazdem w stanie nietrzeźwym

Leszczyna:

- 1 kradzież z włamaniem
- 2 kradzieże
- 1 przypadek kierowania pojazdem w stanie nietrzeźwości
- 1 przestępstwo narkotykowe
- 1 w innej kategorii

W 2015 roku na terenie podległym odnotowano 30 wypadków drogowych i 167 kolizji. W których straciła życie 1 osoba natomiast 34 osoby zostało ranne . Porównując dane do 2014 roku liczba wypadków jest niezmienna. Natomiast o 14 zwiększyła się ilość kolizji.

Miejsca najbardziej zagrożone to niezmiennie: Nowy Wiśnicz ul. Bocheńska w rejonie stacji paliw oraz Kopaliny skrzyżowanie drogi nr 965 z droga w kierunku Wiśnicza Małego, natomiast w gminie Łapanów droga nr 966

	Gmina	Liczba wypadków		Liczba ofiar śmiertelnych		Liczba Rannych		Liczba kolizji	
		2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015
1	Gmina i Miasto Nowy Wiśnicz	11	13	-	1	17	13	71	64
2	Gmina Lipnica Murowana	2	8	-	-	3	9	21	14
3	Gmina Trzciana	6	0	1	-	12	-	6	20
4	Gmina Łapanów	7	7	-	-	13	10	35	54
5	Gmina Żegocina	4	2	-	-	5	2	20	15

LICZBA ZATRZYMANÝCH NIETRZEŹWÝCH KIEROWCÓW w 2015 r NA TERENIE DZIAŁANIA KOMISARIATU POLICJI W NOWYM WIŚNICZU

Gmina	art. 178§ 1 kk	art. 87§ 1a, 1, 2 kw
Miasto i Gmina Nowy Wiśnicz	10	15
Gmina Lipnica Murowana	10	4
Gmina Łapanów	26	21
Gmina Trzciana	5	9
Gmina Żegocina	6	5

Struktura poszczególnych wykroczeń zakończonych skierowaniem Wniosku do SR wg. podziału administracyjnego obsługiwane przez Komisariat Policji w Nowym Wiśniczu

	art 119 kw kradzież	art 124 kw Zniszczenie mienia	art 140 kw Nieobyczajny wybryk	art 141 kw Używanie słów wulgarnych	art 43" uwtpa Spożywanie alkoholu
Kierlików ka	-	-	-	-	-
Leszczyna	1	-	2	-	1
Trzciana		-	3	2	15
Ujazd		-	1	-	-

W okresie sprawozdawczym przeprowadzono 288 czynności wyjaśniających w sprawie o wykroczenia, ogółem ujawniono 111 nietrzeźwych kierowców którym zatrzymano 81 praw jazdy. Zatrzymano 160 dowodów rejestracyjnych, nałożono łącznie 1208 grzywien w formie mandatów karnych kredytowanych, załatwiono 1688 interwencji, z tego 557 interwencji domowych z których w 38 przypadkach wdrożono procedurę NK.

W dużej części interwencje były podyktowane koniecznością zażegnania nieporozumień rodzinnych lub sporów sąsiedzkich, a także na terenie Bochni – czynności zlecone do wykonania przez Komendę Powiatową Policji w Bochni jako jednostkę nadrzędną.

W 2015 r. policjanci KP Nowy Wiśnicz wykonali ogółem 49 doprowadzeń (tzw. konwojów), natomiast w 2014 r.- 31. Zaangażowanie policjantów do doprowadzeń nie miało jednak bezpośredniego wpływu na liczbę patroli umundurowanych na podległym terenie.

Po przez reorganizację Posterunków zwiększyła się liczba funkcjonariuszy KP w Nowym Wiśniczu co pozwoliło na planowanie większej ilości patroli i zapewnienia właściwego „maksymalnie krótkiego” czasu reakcji na przestępstwa i wykroczenia.

Straż pożarna

Nad bezpieczeństwem mieszkańców Trzciany czuwa również siedem jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej, które skupiają łącznie 255 strażaków (stan na 2014r.). Działalność jednostek OSP z terenu Gminy Trzciana obejmuje:

- ratownictwo techniczne (OSP Kamionna, OSP Leszczyna, OSP Trzciana),
- gaszenie pożarów zewnętrznych (wszystkie jednostki),
- gaszenie pożarów wewnętrznych (OSP Trzciana, OSP Kamionna),
- ratownictwo medyczne (OSP Trzciana, OSP Kamionna, OSP Leszczyna),
- ratownictwo ogólne, w tym powódzie i inne miejscowe zagrożenia (wszystkie jednostki).

W 2014 roku jednostki OSP przeprowadziły następujące działania ratownicze:

- 6 pożarów,
- 5 wypadków drogowych,
- 3 z zakresu ratownictwa medycznego,
- 8 zdarzeń powodziowych,
- 12 tzw. miejscowych zagrożeń.

Jednostki są w miarę dobrze wyposażone w sprzęt ratunkowy i specjalistyczny. Strażacy na terenie Gminy Trzciana posiadają m.in.:

- 16 kamizelek ratowniczych,
- 2 koła ratunkowe z linką i rzutką,
- 6 pomp szlamowych,
- 16 radiotelefonów nasobnych,
- 10 radiotelefonów samochodowych,
- 30 par butów rybackich,
- 10 motopomp pożarniczych,
- 4 pompy pływające,
- 5 wysysaczy uniwersalnych,
- 1 pompa szlamowa,
- 8 pił spaliniowych do drewna,
- 1 piła spaliniowa do stali i betonu,
- 1 pilarka ratownicza,
- 7 agregatów prądotwórczych,
- 5 walizek ratowniczych,
- 2 zestawy ratownicze PSP R1,
- 4 urządzenia nagłaśniające na samochodzie,
- 6 aparatów oddechowych.

W 2014 roku jednostki OSP przeprowadziły następujące działania ratownicze”

- 6 pożarów,
- 5 wypadków drogowych,
- 3 z zakresu ratownictwa medycznego,
- 8 zdarzeń powodziowych,
- 12 z tzw. miejscowych zagrożeń.

3.3.4. OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA

Pomoc społeczna.

Pomoc społeczna to działalność mająca na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Wszystkie czynności podejmowane przez specjalistów z zakresu polityki społecznej mają na celu pomoc i wspieranie osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Celem udzielanej pomocy jest doprowadzenie do usamodzielnienia świadczeniobiorcy oraz zintegrowanie go ze środowiskiem lokalnym.

Pomoc społeczna polega w szczególności na:

- przyznawaniu i wypłacaniu świadczeń,
- pracy socjalnej,
- prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
- realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych,
- rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu:

1. Ubóstwa.
2. Sieroctwa.
3. Bezdomności.
4. Bezrobocia.
5. Niepełnosprawności.
6. Długotrwałej lub ciężkiej choroby.
7. Przemocy w rodzinie.
8. Potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi.
9. Potrzeby ochrony macierzyńska lub wielodzietności.
10. Bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

11. Trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą.
12. Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego.
13. Alkoholizmu lub narkomanii.
14. Zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej.
15. Klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Najważniejsze i najliczniejsze są obowiązki gmin, gdyż jednostki te znajdują się najbliżej potrzebujących. Wspólnota samorządowa za pośrednictwem wyspecjalizowanej administracji w naturalny sposób powinna podejmować działania zmierzające do niwelowania różnic w procesie zaspokajania podstawowych potrzeb. Zadania gminy z zakresu pomocy społecznej są rozległe i zróżnicowane, a zarazem nakierowane na zaspokajanie podstawowych potrzeb życiowych jednostki. Na gminie ciąży m.in. obowiązek zapewnienia schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania osobom i rodzinom, które są tego pozbawione. Obecnie, kiedy społeczeństwo się starzeje niezwykle ważne jest organizowanie różnego rodzaju usług opiekuńczych oraz specjalistycznych w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia. Do zadań gminy należy również ustalanie uprawnień do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej. Szczególnie ważnym świadczeniem przyznawanym przez gminę jest praca socjalna, która jest wykonywana na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich lokalnym środowisku. Praca socjalna świadczona jest każdej osobie tego wymagającej bez względu na dochód.

Od 2014 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje nowe, dodatkowe zadania, które zostały zlecone przez administrację rządową gminie. GOPS w Trzcianie realizuje nie tylko działania ustawowe, ale również pozaustawowe prowadząc projekty, podejmując nowe inicjatywy oraz włączając się do różnych akcji o zasięgu lokalnym, jak i krajowym.

PROGRAMY I PROJEKTY

- Ostatni rok Projektu „Aktywizacja społeczno-zawodowa w Gminie Trzciana” współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

Potrzeba realizacji projektu wypłynęła z konieczności wyrównania szans zatrudnienia i ułatwienia wejścia lub powrotu na rynek pracy osobom bezrobotnym. Dzięki udziałowi w Projekcie tylko w 2014r. 20 osób uzyskało kwalifikacje zawodowe, które dają realne szanse

na zatrudnienie. W 2014 r. profesjonaliści: pracownik socjalny, doradca zawodowy i psycholog objęli wsparciem 20 osób, a po określeniu indywidualnej ścieżki rozwoju osoby te wybrały swoje kursy zawodowe:

- kurs fakturzysty z obsługą kas fiskalnych i komputera (1 osoba),
- kurs kucharza małej gastronomii z obsługą kasy fiskalnej (2 osoby),
- kurs operatora koparko-ładowarki (3 osoby),
- kurs operatora koparki jednoznaczyniowej kl. III (2 osoby).
- kurs opiekuna osób starszych i dzieci (2 osoby),
- kurs pracownika ochrony osób i mienia (2 osoby),
- kurs florystyki (1 osoba),
- kurs fryzjerski I stopnia (1 osoba),
- kurs pracownika obsługi stacji paliw płynnych i gazowych LPG (2 osoby),
- kurs operatora wózka widłowego z wymianą butli gazowej (2 osoby),
- kurs pilarza-drwala (1 osoba),
- kurs agenta celnego (1 osoba).

- Klub Samopomocy Wspieranie Osób w podeszłym wieku w integracji z młodzieżą.

Stworzenie projektu i pozyskanie środków finansowych na uruchomienie Ośrodka Wsparcia. Realizację zadania publicznego w Gminie Trzciana w dziedzinie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego w 2014 roku tj. WSPIERANIE OSÓB W PODESZŁYM WIEKU W INTEGRACJI Z MŁODZIEŻĄ, które było realizowane w ramach Ośrodka Wsparcia – klubu samopomocy Wójt Gminy Trzciana powierzył Stowarzyszeniu Rozwoju Lokalnego Gminy Trzciana.

- Program asystent rodziny i koordynator pieczy zastępczej na 2014r.

W ramach Projektu pozyskane zostały środki finansowe na zatrudnienie asystenta rodziny w wysokości 22 532,00 zł, co pozwoliło zatrudnić asystenta rodziny. Głównym celem asystentury jest podniesienie umiejętności opiekuńczo- wychowawczych, prowadzenia gospodarstwa domowego, radzenia z sytuacjami dnia codziennego rodziców lub opiekunów dzieci. Efektem powinno być odzyskanie przez osoby przyjmujące pomoc kontroli nad własnym życiem, które pozwala im być samodzielnym oraz tak wypełniać role rodzica, aby środowisko rodzinne sprzyjało bezpieczeństwu i rozwojowi dzieci.

- Program PL14 „Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć”.

Wysoką alokację Gmina uzyskała w Projekcie konkursowym realizowanym ze środków Funduszu Małych Grantów dla Programu PL14 „Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć” realizowanego w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2009-2014. Projekt oceniany przez Komisję Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej i dwóch niezależnych ekspertów uzyskała 78 pkt, co stanowiło 78% całkowitej liczby punktów możliwych do zdobycia.

- Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny

W 2014r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzcianie rozpoczął działania z zakresu Ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny. Do otrzymania karty dużej rodziny uprawnieni są członkowie rodziny wielodzietnej. Tylko przez pół roku realizacji Programu mieszkańcom Gminy Trzciana wydaliśmy 237 kart.

STRUKTURA OŚRODKA

- ✓ Punkt Informacji, Wsparcia i pomocy dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie oraz osób dotkniętych problemem alkoholowym

W Ośrodku można m.in. bezpłatnie skorzystać z pomocy psychologicznej, czy też pomocy dotyczącej sporządzania pism procesowych i urzędowych. W 2014r. Punkt uruchomił również usługę wsparcia psychologicznego w miejscu zamieszkania klienta. Dodatkową inicjatywą było utworzenie Punktu Mediacyjnego, w którym mediator udziela wsparcia w zakresie spraw rozwodowych, spraw związanych z opieką nad dziećmi po rozwodzie, sprawy o podział majątku po rozwodzie i innych spraw rodzinnych.

Punkt informacji działa i świadczy usługi w godzinach od 15.00 – 18.00:

1 poniedziałki każdego miesiąca – pomoc psychologiczna

2 poniedziałki każdego miesiąca – pomoc w pisaniu pism urzędowych, procesowych

3 poniedziałki każdego miesiąca – informacja dotycząca kwestii socjalnych

- ✓ Centrum Wolontariatu

Centrum skupia osoby z Trzciany, które w formie wolontariatu działają na rzecz społeczności lokalnej. Zakres działalności:

- pomoc w nauce dzieciom i młodzieży szkolnej,

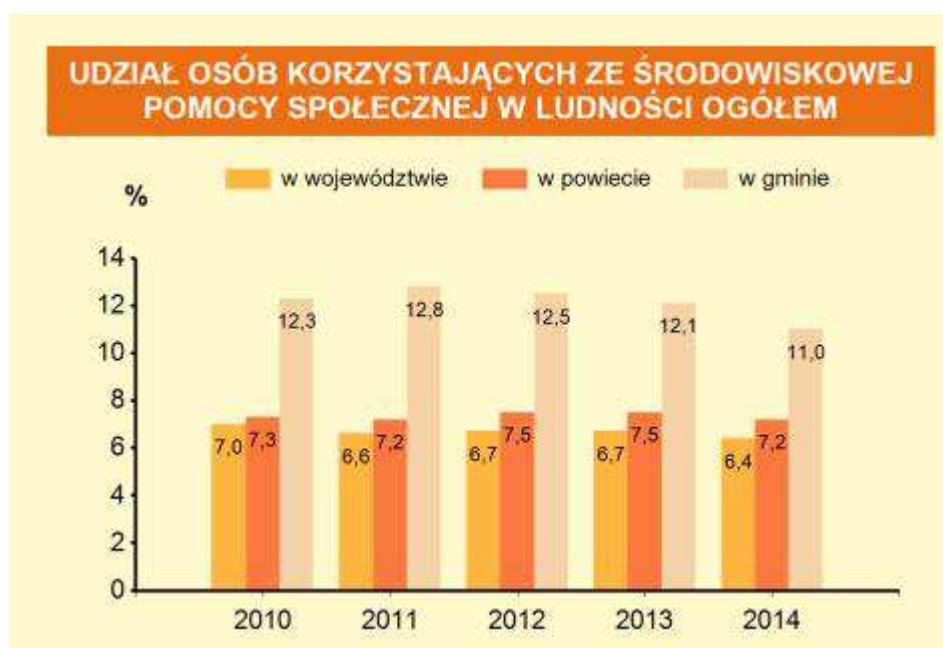
- wspieranie osób chorych, starszych, samotnych i niepełnosprawnych,

- pomoc rodzinom wielodzietnym.

✓ Zadanie ustawowe

W Ośrodku realizowane są zadania z zakresu: pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego i postępowań wobec dłużników alimentacyjnych, wspieranie rodziny i przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Źródło: http://krakow.stat.gov.pl/vademecum/vademecum_malopolskie/portrety_gmin/powiat_bochenski/trzciana.pdf

Środowiskowy Dom Samopomocy w Rdzawie

Środowiskowy Dom Samopomocy w Rdzawie jest placówką pobytu dziennego, realizującą zadania z zakresu pomocy społecznej wobec osób powyżej 18 roku życia. Działa już 2 lata i w chwili obecnej ma 43 Uczestników w tym 6 osób na wózkach inwalidzkich. Uczestnikom zapewniany jest dowóz dwoma busami, z których jeden wyposażony jest w windę dla osób na wózkach i tych którzy mają problem z chodzeniem. Pomagamy przy rozwiązywaniu problemów życia codziennego poprzez udział w treningach przygotowujących do samodzielnego życia, podjęcia pracy i samoobsługi. Naszym celem jest tworzenie odpowiednich warunków rehabilitacji oraz przyjaznej atmosfery.

W 2014 r. wydatki na pomoc społeczną i pozostałe zadania
w zakresie polityki społecznej wyniosły **3433,9** tys. zł.

Źródło: http://krakow.stat.gov.pl/vademecum/vademecum_malopolskie/portrety_gmin/powiat_bochenski/trzciana.pdf

Typy rodzin korzystających z pomocy GOPS w Gminie Trzciana (2015 rok).

Wyszczególnienie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
Rodziny o liczbie osób 1	50	50
Rodziny o liczbie osób 2	25	50
Rodziny o liczbie osób 3	14	42
Rodziny o liczbie osób 4	34	136
Rodziny o liczbie osób 5	25	125
Rodziny o liczbie osób 6 i więcej	34	210
Rodziny o liczbie dzieci 1	17	61
Rodziny o liczbie dzieci 2	30	132
Rodziny o liczbie dzieci 3	31	169
Rodziny o liczbie dzieci 4	12	74
Rodziny o liczbie dzieci 5	2	14
Rodziny o liczbie dzieci 6	1	8
Rodziny o liczbie dzieci 7 i więcej	1	10

Największa liczba rodzin (50) korzystających z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w 2015 roku to rodziny o licznie osób 1. Natomiast najmniejsza liczba rodzin (14) to rodziny liczące trzy osoby.

Największa liczba rodzin (31) korzystających z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w 2015 roku to rodziny o liczbie dzieci 3, natomiast najmniejsza liczba rodzin (1) to rodziny o liczbie dzieci 6 i 7.

Powody udzielania pomocy przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY	
	2014	2015
Ubóstwo	410	368
Sieroctwo	0	0
Bezdomność	1	0
Bezrobocie	138	147
Niepełnosprawność	187	171
Długotrwała choroba	163	146
Przemoc w rodzinie	18	32
Potrzeba ochrony macierzyństwa	10	0
Rodzina wielodzietna	160	173
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	163	133
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu pracy	0	0

Uzależnienia	20	28
Zdarzenia losowe	0	0

Źródło: opracowanie na podstawie danych przedstawionych przez Urząd Gminy w Trzcianie.

Ubóstwo

Z kwestią ubóstwa związane są pojęcia minimum socjalnego i minimum egzystencji. Minimum egzystencji to minimum biologiczne, które wyznacza dolną granicę ubóstwa. Minimum socjalne, to najniższy koszt dóbr i usług, niezbędnych do zaspokojenia potrzeb biologicznych i elementarnych tzw. potrzeb wyższego rzędu. Minimum socjalne wyznacza górną granicę ubóstwa.²³

Pojęcie ubóstwa w świadomości społecznej oznacza brak dostatecznych środków materialnych do życia i pojmowane jest, jako bieda oraz niedostatek.

Wśród przyczyn ubóstwa wymienić należy:

- bezrobocie,
- zbyt niskie dochody gospodarstw domowych,
- niepełnosprawność i choroby,
- niezdolność życiową,
- uzależnienie od alkoholu, narkotyków bądź innych środków odurzających.

Ubóstwo jest zjawiskiem obejmującym w szczególności rodziny wielodzietne, niepełne, posiadające niepełnosprawnych członków i osoby bezdomne. Efektem ubóstwa jest dezorganizacja życia rodziny, szczególnie dzieci, niedożywienie, zaniedbania w warunkach mieszkaniowych, różnego rodzaju patologie.

Jak wynika z raportu UNICEF z 2012 r. w przypadku poziomu ubóstwa względnego (zależnego od wysokości dochodów), znajdujemy się na 25 pozycji na 35 badanych krajów. W Polsce prawie 1,3 mln dzieci jest pozbawionych dostępu do podstawowych dóbr niezbędnych do ich rozwoju, zaś ponad 1 mln żyje w ubóstwie.

Z badań przeprowadzonych przez GUS w 2014 roku 10% dzieci i młodzieży żyło w skrajnym ubóstwie. Bieda dotyczy przede wszystkim dzieci wychowujących się w rodzinach wielodzietnych. W niedostatku żyło ok. 57 proc. osób w rodzinach z trójką dzieci i 79 proc. w rodzinach, w których była czwórka dzieci i więcej. Stopa skrajnego ubóstwa w Polsce w latach 2013-2014 była na poziomie podobnym jak w poprzednich latach

²³ red. S.Golinowski, Polska bieda. Kryteria, ocena, przeciwdziałanie, Warszawa 1996.

i wynosiła 7%. W 2014 roku za granicę ubóstwa uznana była kwota 540 zł na osobę w gospodarstwie jednoosobowym i 1458 zł dla gospodarstwa 4 osobowego.

Czynnikami zwiększającymi zagrożenie ubóstwem należy obecność osoby niepełnosprawnej w gospodarstwie domowym. Stopa ubóstwa skrajnego wśród osób w gospodarstwach domowych z co najmniej jedną osobą niepełnosprawną wynosiła 11 proc.

W Polsce ubóstwa dotyczy częściej ludzi młodych, ale w bardzo trudnej sytuacji jest również część osób starszych. Ze względu na swój wiek i stan zdrowia mają ograniczone możliwości podejmowania działań zmierzających do poprawy swojej sytuacji materialnej. Bardzo często ci ludzie nie mogą liczyć na pomoc ze strony rodziny. Nawet jeśli mieszkają wspólnie z dziećmi, często zdarza się, że ich świadczenia emerytalne są jedynym regularnym źródłem dochodów wielopokoleniowej rodziny.

Według danych z GUS z 2014 r. co dwudziesta piąta osoba w wieku co najmniej 65 lat żyła w gospodarstwach domowych o wydatkach niższych od minimum egzystencji. Osoby powyżej 65 roku życia stanowiły około 8 proc. osób zagrożonych ubóstwem skrajnym, z czego zdecydowana większość (ponad 70 proc.) mieszkała na wsi.

Z badania wynika, że gospodarstwach osób ubogich jest znacznie mniejsza niż w innych powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (19 m kw. wobec 28 m kw. w gospodarstwach nieubogich), a na jeden pokój przypada tam średnio większa liczba osób, niż w gospodarstwach domowych znajdujących się powyżej granicy ubóstwa.

Gospodarstwa zagrożone ubóstwem skrajnym rzadziej korzystają również z centralnego ogrzewania, natomiast dużo palą w piecach. W przypadku gospodarstw dotkniętych ubóstwem skrajnym 36 proc. korzysta z pieców na węgiel, jednocześnie dostęp do wodociągu, spłukiwanego ustępu, bieżącej ciepłej wody ma 58,2 proc. takich gospodarstw.

Jednak w 91 proc. takich gospodarstw jest telefon komórkowy, komputer - 62,9 %, pralka automatyczna - w 81,4 proc., odbiornik telewizyjny inny niż kineskopowy - 55,9 proc., samochód osobowy - 46,6 proc.

Zasięg ubóstwa skrajnego na wsi był w 2014 r. ponad dwukrotnie wyższy niż w miastach. Różnica ta jest szczególnie wyraźna, gdy sytuację na wsi porównuje się z sytuacją w największych miastach (500 tys. lub więcej mieszkańców). W skrajnym ubóstwie żyło w 2014 roku prawie 5 proc. mieszkańców miast.

Na wsi odsetek osób żyjących poniżej minimum egzystencji wyniósł prawie 12 proc. Najwyższym odsetkiem ubogich osób na wsi odznaczały się rodziny nie mające własnego

gospodarstwa rolnego i utrzymujące się głównie ze świadczeń społecznych innych niż emerytura i renta (ok. 42 proc.). Mieszkańcy wsi stanowili ponad 60 proc. osób żyjących poniżej granicy ubóstwa skrajnego, podczas gdy udział ludności wiejskiej wśród ogółu ludności Polski wynosił mniej niż 40 proc..

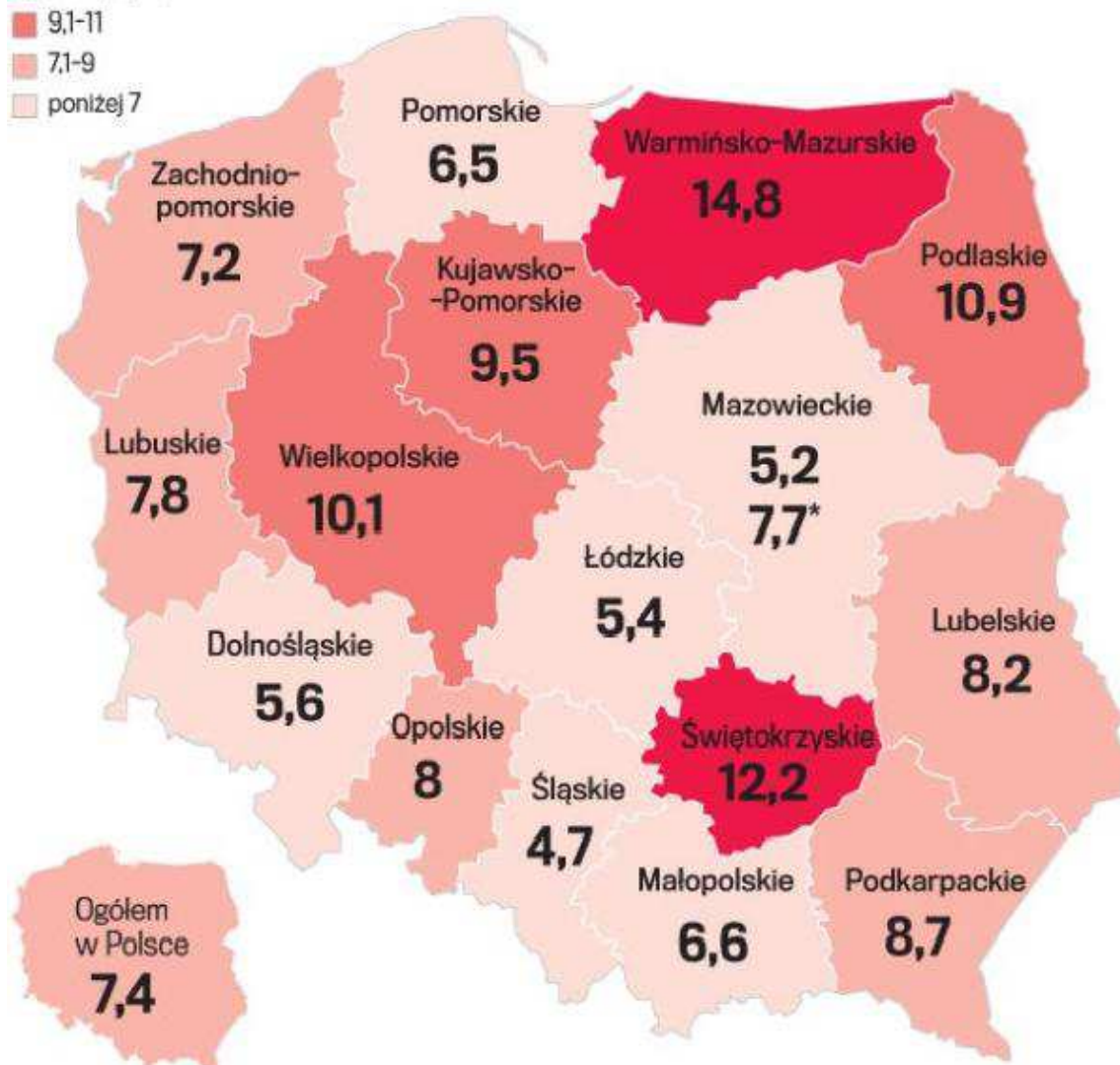
Zasięg ubóstwa skrajnego jest zróżnicowany także w obrębie samych województw. Przykładem tego mogą być wskaźniki stopy ubóstwa dla województwa mazowieckiego. O ile wskaźnik ubóstwa skrajnego dla całego województwa mazowieckiego należy do najniższych w kraju - wynosi on około 5 proc., o tyle ten sam wskaźnik - po wyłączeniu z szacunków stolicy - przyjmuje wartość znacznie wyższą (ok. 8 proc.), przekraczając nieznacznie średnią dla Polski. Rozdźwięk ten wskazuje na duże różnice pomiędzy stolicą, a resztą województwa.

MAPA SKRAJNEGO UBÓSTWA W POLSCE

ODSETEK GOSPODARSTW O WYDATKACH DOMOWYCH PONIŻEJ MINIMUM EGZYSTENCJI

- powyżej 11,1
- 9,1-11
- 7,1-9
- poniżej 7

W IV kw. 2014 r. minimum egzystencji wyniosło:	
dla gospodarstwa 1-osobowego	dla gospodarstwa 4-osobowego
540 zł	1458 zł

Źródło: GUS

Sytuacja osób z terenu Gminy Trzciana znajdujących się w trudnej sytuacji jest podobna, co jest zbieżne z wynikami badań ogólnopolskich. Głównych przyczyn trudnej sytuacji życiowej wielu rodzin z terenu gminy Trzciana należy upatrywać w:

- lokalizacji wsi,
- nierentowności małych gospodarstw rolnych,
- niskim wykształceniu lub braku doświadczenia zawodowego,
- braku atrakcyjnych miejsc pracy w pobliżu miejsca zamieszkania, co wzmacnia zjawisko bezrobocia.

Coraz częściej i w większej ilości problem ubóstwa dotyczy dzieci, ponieważ prowadzi do wykluczenia społecznego i objawia się poprzez:

- brak zaspokojenia podstawowych potrzeb życia codziennego (niedożywienie),
- brak środków na książki, przybory szkolne,
- brak środowiskowych wzorów kariery, aspiracji edukacyjnych,
- bariery psychiczne: niską samoocenę, brak wiary w siebie, brak pewności,
- niskie kompetencje społeczne.

Bieda i ubóstwo jest sporym problemem w Gminie Trzciana, który dotyczy coraz większej ilości rodzin. W roku 2014 o pomoc z powodu ubóstwa zwróciło się 106 rodzin, liczących ogółem 410 osób w rodzinach. Natomiast w 2015 roku liczba rodzin korzystających z pomocy z tytułu ubóstwa nieznacznie się zmniejszyła i wyniosła 91 rodzin liczących łącznie 368 osób. Dzięki pracy socjalnej możliwa była redukcja liczby osób korzystających z pomocy z innego powodu niż ubóstwo, np. przez uzyskanie statusu osoby bezrobotnej lub orzeczeniu o stopniu niepełnosprawności.

Licz rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy z tytułu ubóstwa w Gminie Trzciana.

<i>Rok, w którym udzielono pomocy z powodu ubóstwa</i>	<i>Liczba rodzin</i>	<i>Liczba osób w rodzinach</i>
2014	106	410
2015	91	368

Źródło: opracowanie na podstawie danych w Urzędzie Gminy w Trzcianie.

Niepełnosprawność i długotrwała choroba

Światowa Organizacja Zdrowia wprowadza następujące pojęcia niepełnosprawności, uwzględniając stan zdrowie człowieka:

- niesprawność – każda utrata sprawności lub nieprawidłowość w budowie czy funkcjonowaniu organizmu pod względem psychologicznym, psychofizycznym lub anatomicznym;
- niepełnosprawność – każde ograniczenie bądź niemożność prowadzenia aktywnego życia w sposób lub zakresie uznawanym za typowe dla człowieka;
- ograniczenia w pełnieniu ról społecznych – ułomność określonej osoby wynikająca z niesprawności lub niepełnosprawności, ograniczająca lub uniemożliwiająca pełną realizację roli społecznej odpowiadającej wiekowi, płci oraz zgodnej ze społecznymi i kulturowymi uwarunkowaniami.

Niepełnosprawność to długotrwały stan, w którym występują ograniczenia w funkcjonowaniu człowieka.

Niepełnosprawność jest wieloaspektowym zjawiskiem. Znaczącą rolę odgrywa tutaj psychologiczne i społeczne funkcjonowanie osoby z niepełnosprawnością oraz jej rodziny. Optymalny system wsparcia powinien zagwarantować osobom niepełnosprawnym pełną integrację ze środowiskiem, a także przeciwdziałać izolacji i marginalizacji tej grupy osób.

Według danych z Narodowego Spisu Powszechnego 2011, liczba osób niepełnosprawnych w 2011 roku wynosiła około 4,7 mln (dokładnie 4 697, 5 tys.), co stanowi 12,3 % ludności kraju. Dla porównania w 2002 r. odsetek osób niepełnosprawnych był na poziomie 14,3 %. W 2011 roku niepełnosprawni w województwie małopolskim stanowili 11,8 % ogółu Małopolan (kraj - 12,3%).

Zdecydowana większość osób niepełnosprawnych – 84 % - utrzymuje się głównie ze świadczeń społecznych: rent, emerytur i zasiłków. Jedynie dla 8 % tej populacji główne źródło utrzymania stanowi praca, zaś kolejne 8 % pozostaje na utrzymaniu innych osób, nie posiadając własnych środków na przeżycie.

W 2014 roku świadczenia pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności pobierało 408 697 osób.

Rodziny z osobami niepełnosprawnymi są częściej narażone na zwiększone występowanie niedostatku, ubóstwa, niewydolności opiekuńczej i wychowawczej. Do najczęstszych problemów, z jakimi borykają się osoby niepełnosprawne w swojej codziennej egzystencji należy zaliczyć:

- trudna sytuacja materialna;

- utrudniony dostęp do usług rehabilitacyjnych wynikający z niedostatecznej bazy rehabilitacji leczniczej;
- niska aktywność zawodowa na otwartym rynku pracy;
- brak zakładów pracy chronionej;
- bariery psychospołeczne, ekonomiczne, architektoniczne komunikacyjne utrudniające aktywność społeczno-zawodową;
- brak dostatecznej bazy informacyjno-szkoleniowej.

Sporządzenie pełnej diagnozy problemu niepełnosprawnych jest trudne, gdyż nie gromadzi się kompletnych danych statystycznych na ten temat. Głównym problemem gminy w zakresie diagnozy zjawiska niepełnosprawności jest brak możliwości ustalenia rzeczywistej liczby osób niepełnosprawnych.

Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z tytułu niepełnosprawności w Gminie Trzciana.

Rok, w którym udzielono pomocy z powodu niepełnosprawności	Liczba rodzin
2014	55
2015	99

Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego

W Gminie Trzciana nikt nie korzystał z pomocy społecznej w związku z trudnościami w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego.

Uzależnienie od alkoholu

Nadmierne spożywanie alkoholu staje się powodem zaburzeń w życiu rodzinnym. Zamiast poczucia bezpieczeństwa oraz zaufania rodzina przeżywa strach i zagrożenie. Życie rodzinne staje się obciążeniem i źródłem nieszczęścia.

Nadmierne picie w wielu przypadkach prowadzi do trwałego zerwania więzi małżeńskiej, np. w Wielkiej Brytanii wskaźnik rozwodów jest dwukrotnie wyższy w rodzinach alkoholowych niż w rodzinach wolnych od tego typu problemu. Przebieg konfliktów rodzinnych, wywołanych z powodu nadużywania alkoholu, bywa często dramatyczny i wiąże się z użyciem siły. Sprawcami aktów przemocy w rodzinie są zazwyczaj osoby znajdujące się pod wpływem alkoholu, choć niekoniecznie będące alkoholikami, a znaczna część ofiar również jest nietrzeźwa w momencie pobicia.

Alkoholizm rodziców jest dla dziecka źródłem wielu traumatyzujących przeżyć, które działają z tym większą szkodą dla jego rozwoju, im jest ono młodsze. Dziecko, które nie ukończyło piątego roku życia jest całkowicie zależne od rodziców, stąd szczególnie dotkliwie odczuwa ono brak należytej opieki. Ponadto jest zupełnie bezbronne wobec wszelkich form nadużyć, jakich dopuszczają się względem niego rodzice. W przeciwieństwie do starszych dzieci nie potrafi się w żaden sposób bronić i nie może choćby na krótki czas samodzielnie opuścić domu. Małe dziecko stale przebywa w środowisku, w którym przeżywa strach, doznaje upokorzeń i czuje się zagrożone. Atmosfera domu rodzinnego budzi w nim przerażenie i uniemożliwia prawidłowy rozwój. Dziecko, które jest pozbawione poczucia bezpieczeństwa i dojrzałej, odpowiedzialnej miłości rodziców czuje się niechciane, niekochane, odrzucone. Często dzieci zaniedbywane przez rodziców przeżywają lęk przed odejściem lub śmiercią pijącego rodzica, są ofiarami ich werbalnej lub fizycznej agresji, świadkami ciągłych konfliktów, które nierzadko wiążą się z użyciem siły, wreszcie muszą przejść przez dramatyczne doświadczenie rozpadu rodziny.

Do zadań Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych należy przede wszystkim podejmowanie czynności zmierzających do skierowania na leczenie odwykowe osób uzależnione od alkoholu. Działania te głównie polegają na motywowaniu osób uzależnionych do podjęcia dobrowolnego leczenia i kierowaniu do właściwego zakładu leczenia odwykowego, a także na kierowaniu wniosków do sądu o wszczęcie postępowania w sprawie orzeczenia obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu.²⁴

W Gminie Trzciana w 2014 roku zanotowano liczbę 20 osób korzystających z pomocy z tytułu uzależnień. Niestety liczba ta wzrosła w 2015 roku do 28 osób.

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba osób korzystających z pomocy	
	2014	2015
Uzależnienia	202	28

Źródło: dane z UG w Trzcianie.

W Trzcianie znajduje się Punkt Informacji dla Osób dotkniętych Problemem Alkoholowym działający przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Trzcianie.

Cele, które realizowane są w Punkcie to:

- zapobieganie rozwijaniu się uzależnień,

²⁴ <http://www.psychologia.edu.pl/czytelnia/63-terapia-uzalenienia-i-wspouzalenienia/353-problemy-alkoholowe-w-rodzinie.html>

- zmniejszenie skali zjawiska uzależnień,
- zwiększenie dostępności pomocy rodzinom, w których występują różne formy uzależnień,
- zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób uzależnionych,
- stała edukacja środowiska lokalnego,
- wsparcie psychologiczne.

Przemoc w rodzinie

Przyjmuje się, że przemoc to zachowanie jednostki lub grupy, w wyniku którego inne osoby ponoszą uszczerbek na ciele lub w zakresie funkcji psychicznych. Jest to zachowanie agresywne w stosunku do innej osoby lub grupy osób.

W ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z 29 lipca 2005 r. przemoc w rodzinie definiowana jest jako *„jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste (...), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.*

Fazy występowania przemocy:

1. Faza narastania napięcia - w której narastają konflikty. W fazie tej da się zauważyć wzrost napięcia i emocji, a w konsekwencji zaczyna pojawiać się agresja, najmniejsza rzecz jest powodem do wszczynania awantur. W tej fazie zapobiec przemocy może jedynie sam agresor.

2. Faza ostrej przemocy - w której dochodzi do wybuchów agresji, sprawca zamienia się w kata, często występują interwencje policji. Do ataku dochodzi nawet z błahych powodów.

3. Faza miodowego miesiąca - to czas skruchy i okazywania miłości. Osoba stosująca przemoc zdaje sobie sprawę z tego co się wydarzyło, przeprasza, obiecuje poprawę a osoba doznająca przemocy zaczyna wierzyć że to co się zdarzyło, było tylko incydem który się nie powtórzy.²⁵

²⁵ <http://www.gopstrzciana.pl/index.php/stypendia/zjawisko-przemocy>

Liczba ofiar przemocy w rodzinie (rok 2015)

Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta”	75 495 (w tym 61 133 wszczynających procedurę i 14 362 dotyczących kolejnych przypadków w trakcie procedury)
Ogólna liczba ofiar przemocy	97501
Liczba ofiar - kobiet	69 376
Liczba ofiar - mężczyzn	10 733
Liczba ofiar - małoletnich	17 392
Ogólna liczba osób podejrzewanych o przemoc	76 034
Liczba podejrzewanych sprawców - kobiet	5 244
Liczba podejrzewanych sprawców - mężczyzn	70 484
Liczba podejrzewanych sprawców - nieletnich	306
Ogólna liczba podejrzewanych sprawców będących pod wpływem alkoholu	48 841
Podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu - kobiety	1 972
Podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu - mężczyźni	46 830
Podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu - nieletni	39
Liczba dzieci umieszczonych w nie zagrażającym im miejscu (np. rodzina zastępcza, dalsza rodzina, placówka	275

Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta”	75 495 (w tym 61 133 wszczynających procedurę i 14 362 dotyczących kolejnych przypadków w trakcie procedury)
opiekuńcza)	

Źródło: <http://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/przemoc-w-rodzinie/50863,Przemoc-w-rodzinie.html>

W Polsce w 2015 roku 97 501 wszystkich ofiar przemocy w rodzinie, w tym:

Liczba ofiar - kobiet	69 376
Liczba ofiar - mężczyzn	10 733
Liczba ofiar - małoletnich	17 392

Dla porównania w roku 2014 liczba wszystkich ofiar przemocy w rodzinie wynosiła 105 332, w tym:

Liczba ofiar - kobiet	72 786
Liczba ofiar - mężczyzn	11 491
Liczba ofiar - małoletnich	21 055

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzcianie zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z 12 marca 2004 roku (tekst jednolity z 2009 r Dz. U. z 2013 r. , poz. 182 z późn. zm.) i ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493; z 2009 r Nr 206 poz. 1589; z 2010r Nr 28 poz. 146, Nr 125 poz. 842) realizuje Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2010-2015. Program uchwalony został 11 listopada 2010 r. Uchwałą Rady Gminy Trzciana Nr XXVIII/205/10. Głównym jego celem jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz ochrona ofiar przemocy w rodzinie a także zwiększenie dostępności i skuteczności pomocy dla rodzin, u których stosowana jest przemoc.

Realizatorzy:

1. Urząd Gminy w Trzcianie
2. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzcianie
3. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
4. Posterunek Policji w Trzcianie
5. Placówki oświatowe
6. Służba zdrowia
7. Kuratorzy
8. Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Bochni
9. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bochni
10. Służby sądowe, organy ścigania
11. Kościół katolicki

Zadania programu:

1. Diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie.
2. Prowadzenie akcji informacyjnych kierowanych do różnych grup odbiorców środowisk na temat zjawiska przemocy w rodzinie, sposobów jej przeciwdziałania oraz możliwości uzyskania pomocy.
3. Realizacja programu.
4. Zwiększenie kompetencji zawodowych pracowników służb i instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie w Gminie Trzciana.
5. Zapewnienie kompleksowej pomocy członkom rodzin, w których występuje przemoc z terenu Gminy Trzciana.²⁶

Uchwałą Nr III/12/10 z dnia 21 grudnia 2010 roku określono tryb i sposób powoływania i odwoływania członków Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Trzcianie oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania, co stanowi załącznik do Uchwały Nr III/12/10, który określa skład zespołu.

W skład Zespołu Interdyscyplinarnego powołanego Zarządzeniem Wójta Gminy Trzciana wchodzi przedstawiciele różnych instytucji tj.:

1. Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Trzcianie.
2. Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
3. Policji.

²⁶ <http://www.gopstrzciana.pl/index.php/stypendia/gminny-program-przeciwdzialania-przemocy-w-rodzinie-oraz-ochrony-ofiar-przemocy>

4. Oświaty.
5. Ochrony Zdrowia.
6. Kurator Sądowy.

Zadaniem Zespołu jest poprawa przepływu informacji oraz szybkie i bezproblemowe funkcjonowanie instytucji zajmujących się pomocą osobom i rodzinom zmagających się z problemem przemocy.

Pozostałe zadania Zespołu Interdyscyplinarnego to:

- integrowanie i koordynowanie działań wszystkich placówek oświatowych oraz instytucji pomocowych
- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym; inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.²⁷

W ramach działalności Zespołu Interdyscyplinarnego został utworzony Punkt Konsultacyjny dla ofiar przemocy, funkcjonujący przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Trzcianie.

Cele realizowane w Punkcie:

- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie,
- zwiększenie dostępności pomocy rodzinom, w których stosowana jest przemoc,
- zwiększenie skuteczności ochrony ofiar doświadczających przemocy,
- zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie,
- stała edukacja środowiska lokalnego,
- wsparcie psychologiczne.

²⁷ <http://www.gopstrzciana.pl/index.php/stypendia/zespol-interdyscyplinary>

Punkt Informacji, Wsparcia i Pomocy dla Osób Dotkniętych Przemocą w Rodzinie oraz dla Osób dotkniętych Problemem Alkoholowym udziela wsparcia:

- Osobom doznającym przemocy, w tym:
 - * dzieciom
 - * współmałżonkom lub partnerom w związkach nieformalnych
 - * osobom starszym
 - * osobom niepełnosprawnym
- osobom stosującym przemoc w rodzinie,
- świadkom przemocy w rodzinie,
- przedstawicielom instytucji i służb zobowiązanych do udzielania pomocy w sytuacji przemocy,
- społeczności lokalnej.

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba osób korzystających z pomocy	
	2014	2015
Przemoc w rodzinie	18	32

W Gminie Trzciana w 2015 roku zanotowano 32 osoby potrzebujące pomocy z tytułu przemocy w rodzinie, natomiast w 2014 roku liczba była znacznie niższa i wynosiła 18 osób.

Należy jednak zaznaczyć, że zjawisko przemocy w rodzinie w Gminie może być nieskonkretyzowane, a wynika to z poglądu, że problemy tego typu należy rozwiązywać w czterech ścianach, dlatego tak ważne jest usprawnienie współpracy z instytucjami i organizacjami społecznymi działającymi w zakresie wsparcia i pomocy ofierze przemocy. Przede wszystkim należy stosować formy oddziaływania profilaktycznego wobec sprawców przemocy.

Bezdomność

Ustawa o pomocy społecznej bezdomnym określa „osobę niezamieszkującą w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o najmie lokali mieszkaniowych i nigdzie niezameldowaną na pobyt stały w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności i dowodach osobistych”.

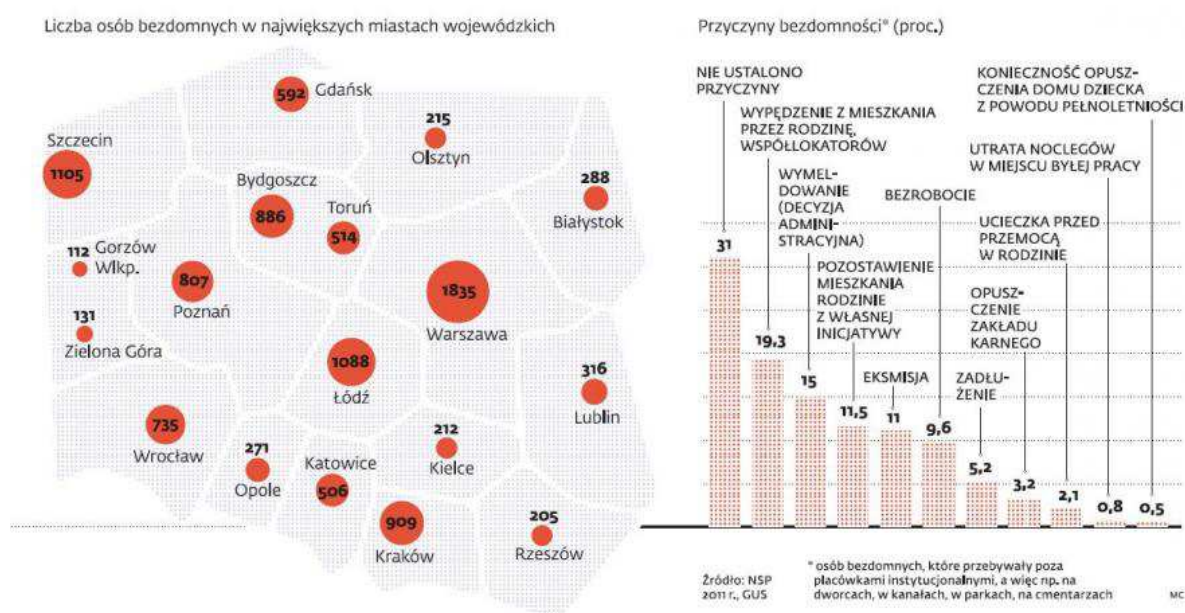
W Polsce bezdomnym pomaga około stu organizacji. Są wśród nich takie jak Caritas Polska, Polski Czerwony Krzyż, Monar, Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta, Polski Komitet Pomocy Społecznej, a także wiele mniejszych, jak Pomocna Dłoń czy Ludzie Ludziom.

Jak wielu jest bezdomnych, tak z pewnością wiele powodów, z jakich osoby te straciły swoje miejsce zamieszkania. Wśród powodów wymienia się najczęściej:

- alkoholizm,
- utratę pracy, powodującą w konsekwencji brak środków do życia i eksmisję z miejsca zamieszkania, - rozpad rodziny,
- powrót z zakładu karnego bez możliwości zamieszkania,
- przemoc w rodzinie,
- likwidację hoteli pracowniczych,
- opuszczenie domu dziecka, czy szpitala psychiatrycznego bez określonego miejsca powrotu.

Powodem takim może być również brak tolerancji i zrozumienia dla osób przebywających ciężkie, a czasem nawet śmiertelne choroby, jak choćby AIDS. Bezdomnymi są też obcokrajowcy, uchodźcy bądź osoby czasowo przebywające na terenie danego kraju.²⁸

Liczba bezdomnych w Polsce

²⁸ <http://www.pcpr.info/bezdomnosc>

Z rozeznania środowiskowego Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Trzcianie wynika, że na terenie Gminy w 2015 roku nie zanotowano osób bezdomnych. Natomiast w roku 2014 jedna osoba dotknięta została problemem bezdomności.

3.3.5. IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW W OBSZARZE SPOŁECZNYM

- Nieadekwatna do potrzeb liczba zatrudnionych pracowników pomocy społecznej;
- Bezrobocie;
- Niedobór organizacji pomagających w znalezieniu pracy (przekwalifikowanie, szkolenia);
- Emigracja z gminy młodych i dobrze wykształconych osób;
- Niekorzystna struktura wykształcenia;
- Niski poziom wykształcenia bezrobotnych długotrwale;
- Brak dostępu do nowoczesnej technologii;
- Bieda;
- Niekorzystna struktura wiekowa mieszkańców.

4. PARTYCYPACJA SPOŁECZNA I WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH

Istnieją trzy rodzaje podejścia w tworzeniu różnego rodzaju dokumentów strategicznych dla samorządów terytorialnych w tym Gminnych Programów Rewitalizacji:

- 1) podejście eksperckie,
- 2) podejście społeczne,
- 3) podejście partycypacyjne.

1) Podejście eksperckie

Według S. R. Kłosowskiego i J. Adamskiego z LGPP "wady strategii lub innych dokumentów lokalnych, tworzonych przez konsultantów zewnętrznych polegają na:

- akademickim, ściśle naukowym, hermetycznym traktowaniu strategii, oderwanym od rzeczywistych problemów gminy;
- niezrozumiałym, technicznym języku opracowania;
- stosowaniu skomplikowanych, nieczytelnych, nieklarownych opisów przedsięwzięć lub procesów;
- trudnościach z porozumieniem się z lokalną społecznością;
- trudnościach z przekonaniem mieszkańców do celów Strategii, braku ich utożsamiania się z celami Strategii, braku powiązania celów Strategii z planami i oczekiwaniami społeczności lokalnej”.

2) Podejście społeczne

W metodach współdziałania strategicznego tworzenie partnerstwa na poziomie gminy jest podstawowym wskazaniem. Możemy w tej grupie wyróżnić kilka rodzajów podejść:

- 1) Budowanie przedsięwzięć gminnych.
- 2) Budowanie instytucji gminnych.
- 3) Tworzenie zachowań kulturowych.

S.R. Kłosowski i J. Adamski z LGPP dostrzegają liczne wady Społecznych Strategii lub innych dokumentów lokalnych, tworzonych przez lokalnych liderów.

„Wady dokumentów lokalnych sporządzonych wyłącznie przez społeczność lokalną:

- brak możliwości skonfrontowania założeń dokumentu z doświadczeniem innych samorządów w celu uniknięcia popełnionych przez nich błędów lub skorzystania z gotowych doświadczeń; konsultanci mają pełną lub przekrojowo zanalizowaną wiedzę na ten temat;
- brak profesjonalnych narzędzi prawnych, finansowych i technicznych opisujących rzeczywistość i wizję przyszłości, np. formułowania nowych struktur organizacyjnych, redakcji dokumentów, sporządzania bilansów i wieloletnich analiz finansowych;
- brak rzeczowych, obiektywnych, profesjonalnych opracowań z pełnią argumentów za i przeciw, z chłodną kalkulacją korzyści i strat;

- niebezpieczeństwo stworzenia żywołowego, chaotycznego dokumentu o wzajemnie wykluczających się celach szczegółowych;
- brak znajomości zjawisk, procesów i trendów dotyczących środowiska gospodarczego i politycznego w skali wojewódzkiej, krajowej i światowej, które mogą wpływać na podjęcie pewnych programów rozwojowych lub zaniechanie ich opracowywania i stosowania”.

3) Podejście partycypacyjne

Metody zintegrowane, zawierają analizę SWOT oraz analizę systemową, lecz również podejmują próbę integracji w całość zależności informacyjnych.

Podejście eksperckie powinno być połączone z podejściem społecznym. Takie rozwiązanie będziemy nazywać podejściem partycypacyjnym.

Spośród wielu atutów tego podejścia można wymienić jako najważniejsze:

1. Przekazywanie profesjonalnej wiedzy przez ekspertów.
2. Wysoką akceptację społeczną dokumentu.
3. Zwiększenie wiary obywateli w przyszłość.
4. Zaangażowanie przedsiębiorców.

Lokalny rozwój jest rezultatem współpracy sektora publicznego i prywatnego.

W podejściu partycypacyjnym ujawnia się podstawowy dylemat zarządzania strategicznego. Informacje i decyzje zastrzeżone dla najwyższego poziomu kierowania muszą być maksymalnie uspołecznione. Rzutuje to na efektywność procesu decyzyjnego, a z drugiej strony stymuluje zjawisko krystalizowania się szerokiej grupy wspierającej Strategię.

Zalety podejścia partycypacyjnego wg S.R. Kłosowskiego i J. Adamskiego: ...”podejścia społeczne i eksperckie powinny się wzajemnie uzupełniać i wspomagać w celu niwelowania wad i ograniczeń;

Rola ekspertów powinna skłaniać się bardziej ku inspirowaniu, odkrywaniu nowych możliwości i punktów widzenia, przekazywaniu profesjonalnej wiedzy i doświadczenia oraz obiektywnemu ukazywaniu korzyści i wad danego zjawiska.

Społeczność lokalna powinna być otwarta na proponowane rozwiązania. Dzięki znajomości miejscowego środowiska i postaw oraz lokalnych zasobów może wystąpić w roli praktycznego weryfikatora eksperckich propozycji”.²⁹

Przy opracowywaniu GPR dla Gminy Trzciana wybrana została metoda partycypacyjna jako najbardziej efektywna i zapewniająca największy poziom partycypacji społecznej zarówno ze strony mieszkańców Gminy Trzciana jak i bezpośrednio zaangażowanych pozostałych interesariuszy rewitalizacji, czyli organizacji pozarządowych, przedsiębiorców, parafii, spółdzielni mieszkaniowej i wspólnot mieszkaniowych.

²⁹ „Metody formułowania strategii rozwoju gmin w Polsce”, Rozprawa doktorska, Tom I, mgr Andrzej Węgrzyn, Opiekun naukowy prof. zw. dr hab. Bogumił Bernaś, Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu im. Oskara Langego Wydział Zarządzania i Informatyki Instytut Zarządzania Finansami Katedra Zarządzania Finansami Przedsiębiorstwa, Wrocław, marzec 2004 r.

Partycypacja społeczna jest wpisana w proces rewitalizacji jako fundament działań na każdym etapie tego procesu tj. diagnozowania, programowania, wdrażania, monitorowania. Skonsolidowanie wysiłków różnych podmiotów na rzecz obszaru rewitalizacji jest ważnym warunkiem sukcesu.³⁰

W rewitalizacji, ze względu na jej kompleksowy charakter i przedmiot działania – wieloaspektowy kryzys dotyczący przede wszystkim społeczności zamieszkujących obszar zdegradowany – konieczne jest, aby partycypacja społeczna przybierała jak najpełniejszą formę angażowania interesariuszy. Wyrazem tego podejścia w ustawie o rewitalizacji³¹ jest ustanowienie generalnej zasady, że partycypacja społeczna jest niezbędnym elementem działań rewitalizacyjnych, od etapu projektowania tych działań, przez ich realizację aż po ocenę przeprowadzonego procesu.

W art. 5 ust. 1 ustawy o rewitalizacji ustanowiono generalną zasadę, że przygotowanie, prowadzenie i ocena rewitalizacji musi przebiegać w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, a w ust. 2 wskazano, że polega ona na:

1. poznaniu potrzeb i oczekiwań interesariuszy oraz dążeniu do spójności planowanych działań z tymi potrzebami i oczekiwaniami;
2. prowadzeniu, skierowanych do interesariuszy, działań edukacyjnych i informacyjnych o procesie rewitalizacji, w tym o istocie, celach, zasadach prowadzenia rewitalizacji, wynikających z ustawy, oraz o przebiegu tego procesu;
3. inicjowaniu, umożliwianiu i wspieraniu działań służących rozwijaniu dialogu między interesariuszami oraz ich integracji wokół rewitalizacji;
4. zapewnieniu udziału interesariuszy w przygotowaniu dokumentów dotyczących rewitalizacji, w szczególności gminnego programu rewitalizacji;
5. wspieraniu inicjatyw zmierzających do zwiększania udziału interesariuszy w przygotowaniu i realizacji gminnego programu rewitalizacji;
6. zapewnieniu w przygotowaniu, prowadzeniu i ocenie rewitalizacji możliwości wypowiedzenia się przez interesariuszy.

Proces partycypacji jest zróżnicowany zależnie od stopnia, w jakim poszczególne grupy społeczności lokalnej dotknięte są problematyką obszarów kryzysowych. Zainteresować nim należy całą społeczność lokalną, choć bezpośredni udział mieć będzie społeczność zamieszkująca obszary kryzysowe, względnie obszary programu rewitalizacji.

Informowanie społeczności lokalnej o rewitalizacji stanowi podstawowy obowiązek gminy i jest ważnym instrumentem budowania zaufania pomiędzy samorządem a mieszkańcami. Im więcej rzeczowej i wyczerpującej informacji, tym większe zaufanie społeczeństwa dla działań rewitalizacyjnych administracji samorządowej.

³⁰ Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 Minister Infrastruktury i Rozwoju Warszawa, 3 lipca 2015 r.

³¹ Ustawa o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r.

Proces partycypacji społecznej towarzyszący całemu procesowi rewitalizacji rozpoczyna się od pierwszej informacji samorządu na temat obszaru kryzysowego. Informacja ta winna być zawarta w Studium Uwarunkowań oraz w Strategii Rozwoju Gminy. Niezależnie od obligatoryjnego wyłożenia tych dokumentów, warto sporządzić oddzielny materiał dla mieszkańców, zawierający informacje o wyznaczonych w Studium obszarach kryzysowych oraz zamiarach rewitalizacyjnych zawartych w Strategii.

Partycypacja społeczności lokalnej w procesie rewitalizacji jest działaniem wielowymiarowym i kompleksowym, dzięki czemu posiada wysoki walor tworzenia i wzmacniania identyfikacji, integracji i aktywizacji społeczności lokalnej.

Istnieją dwie podstawowe formy informowania społeczności lokalnej o aktualnych problemach rewitalizacji:

Pośrednie – medialne:

- o prasa, radio, telewizja, informacje internetowe, specjalnie wydawane w tym celu materiały i broszury informacyjne;

Bezpośrednie – interaktywne:

- o zebrania mieszkańców, spotkania z poszczególnymi grupami interesów.

W ramach partycypacji społecznej opracowana została konceptualizacja badań ankietowych wraz z ankietą, która została rozpowszechniona wśród mieszkańców i interesariuszy rewitalizacji.

Dla Zespołu Rewitalizacyjnego, mieszkańców i interesariuszy rewitalizacji zostały przygotowane i przeprowadzone w dniu 30.09.2015 r. konsultacje społeczne połączone z warsztatami planistyczno-konsultacyjnymi w trakcie których zaprezentowane zostały założenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Trzciana, dokonano wstępnej delimitacji obszarów kryzysowych oraz zebrano propozycje zadań inwestycyjnych i społecznych, które winny być przedmiotem rewitalizacji.

Efektem konsultacji społecznych i opracowanych wyników badań ankietowych jest delimitacja obszarów kryzysowych Gminy Trzciana objętego Programem Rewitalizacji, analiza SWOT, identyfikacja problemów do rozwiązania w sferze przestrzennej, gospodarczej i społecznej oraz zadania inwestycyjne i społeczne wraz z pozycjonowaniem dostępnych instrumentów finansowych, w tym funduszy strukturalnych UE w nowej perspektywie finansowej 2014-2020.

Ważnym efektem uzyskanym w ramach partycypacji społecznej jest akceptacja do realizacji 13 zadań inwestycyjnych i 14 zadań społecznych:

Nr. zad.	TYTUŁ ZADANIA INWESTYCYJNEGO
1	Rewitalizacja Niepublicznego Przedszkola w Leszczynie poprzez wyposażenie w sprzęt i środki edukacyjne.
2	Dofinansowanie Domu Kultury w Leszczynie – organizacja imprez kulturalno – oświatowych i wyposażenie.
3	„Małpi Gaj” – sala zabaw dla dzieci z infrastrukturą zewnętrzną. Budynek ZS w Leszczynie.
4	Stworzenie dogodnych warunków rozwoju wsi Ujazd dla wszystkich grup społecznych poprzez rozbudowę Wiejskiego Domu Kultury o pracownię innowacji społecznych, posadowienie urządzeń siłowni zewnętrznej na działce nr 256 w miejscowości Ujazd.
5	Budowa placu zabaw, boiska sportowego wraz z bieżnią, przewiązki łączącej budynek SP i PG w Trzcianie.
6	Rewitalizacja terenu starej plebani i budynku plebani.
7	Modernizacja infrastruktury edukacyjno-sportowo-rekreacyjnej przy Szkole w Kierlikówce.
8	Miejsca aktywnego wypoczynku w m. Kamionna.
9	Rozbudowa i modernizacja budynku Domu Strażaka.
10	Modernizacja infrastruktury w sąsiedztwie Remizy OSP Łątka Dolna.
11	Centrum aktywnego wypoczynku dzieci i seniorów w Rdzawie.
12	Rewitalizacja przestrzeni publicznej w m. Trzciana.
13	Rewitalizacja przestrzeni sportowo – rekreacyjnej w m. Trzciana.
Nr. zad.	TYTUŁ ZADANIA SPOŁECZNEGO
1	Aktywizacja społeczno-zawodowa Mieszkańców Gminy Trzciana.
2	„Aktywnie w przyszłość” Warsztaty taneczne, wycieczka turystyczno-krajoznawcza.
3	Organizacja oazy letniej dla młodzieży szkolnej.
4	„Pamięć historii żyje w nas” 360 rocznica potyczki Lubomirskiego ze Szwedami upamiętniona Kolumną Szwedzką.

5	„Pamiętka z Kamionnej”- Stowarzyszenie Edukreatywni.
6	„Spotkajmy się” – Świetlica Wiejska w Kamionnej.
7	„Koło Kreatywnych Gospodyń w Kamionnej” – Stowarzyszenie Edukreatywni.
8	„Teatr amatorski w Kamionnej” – Świetlica Wiejska w Kamionnej
9	„Tradycje świąteczne” – Świetlica Wiejska w Kamionnej.
10	„Warsztaty rękodzieła ludowego” – Stowarzyszenie Edukreatywni.
11	„Wyplatanie wierszy” – Świetlica Wiejska w Kamionnej, Stowarzyszenie Edukreatywni.
12	„Jest w orkiestrach dętych jakaś siła” – Stowarzyszenie Edukreatywni.
13	„W drogę z nami” – Stowarzyszenie Edukreatywni.
14	„Nagranie płyty” przez zespół Vox Eremitów z Kamionnej.

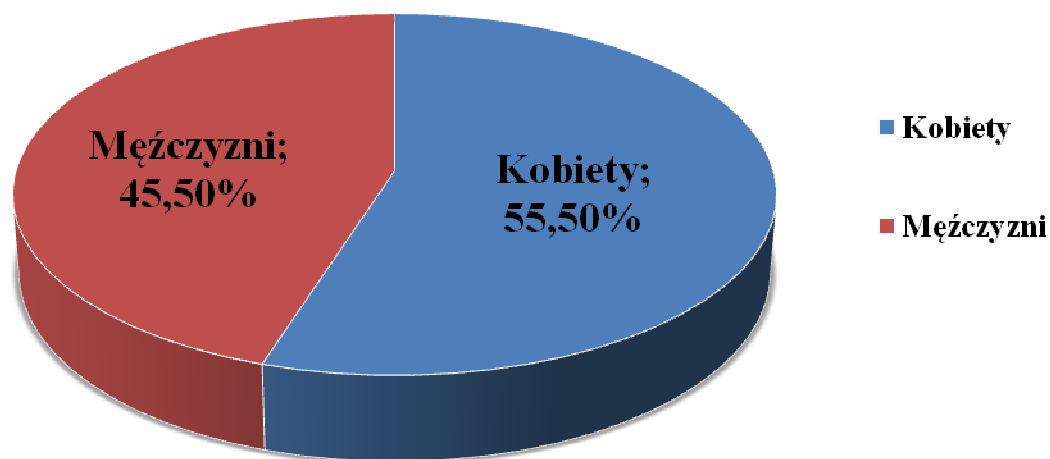
Wyniki badań ankietowych:

W ramach prowadzonych prac nad opracowywaniem „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Trzciana na lata 2015-2020”, zostały przeprowadzone badania ankietowe pośród mieszkańców Gminy Trzciana z zastosowaniem dwóch rodzajów ankiet.

Łącznie w badaniach ankietowych wzięło udział 109 osób, w tym:

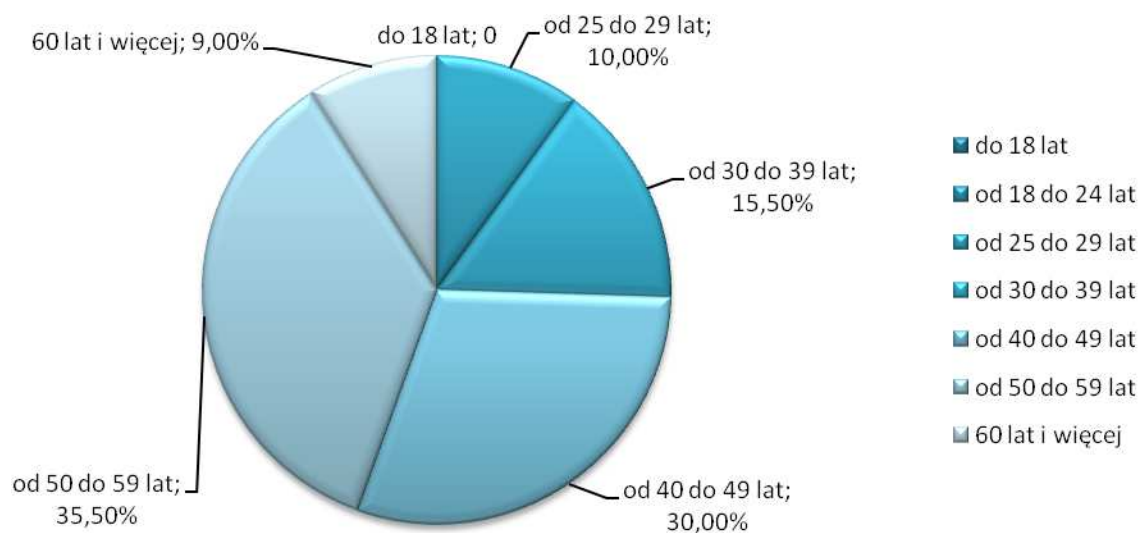
Analiza ankiet pierwszego rodzaju.

W ankiecie wzięło udział łącznie 109 osób. Wśród ankietowanych przeważały kobiety (71%).

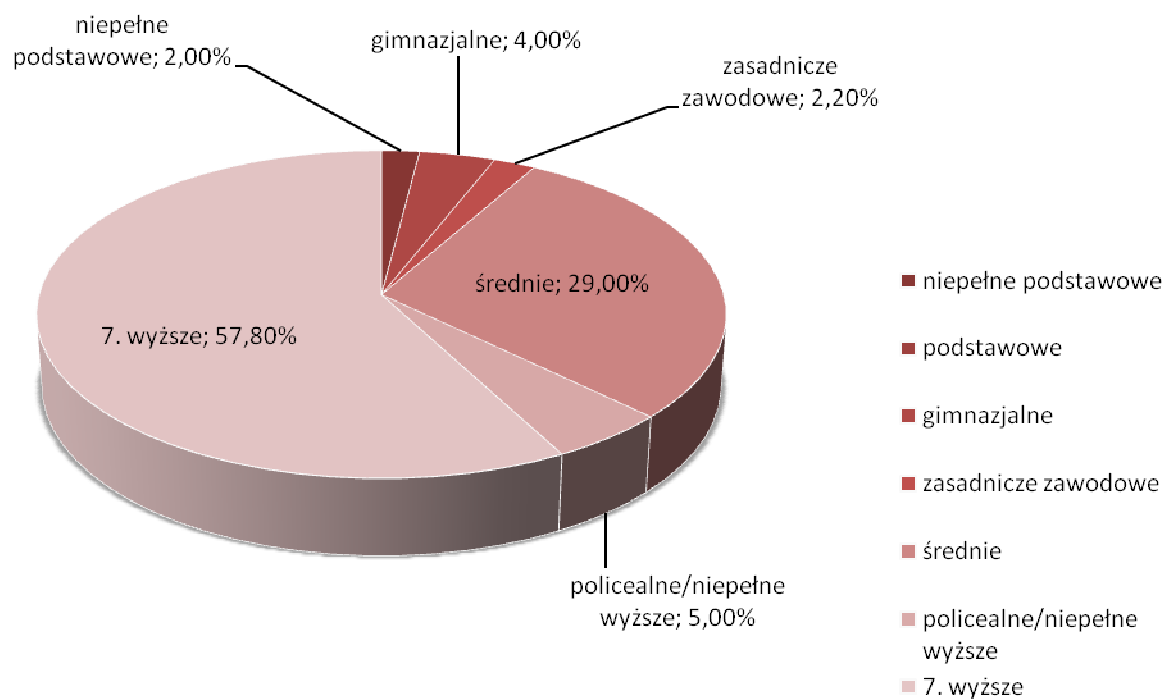

Najwięcej badanych obejmuje przedział wiekowy 50 – 59 lat (35,5%).

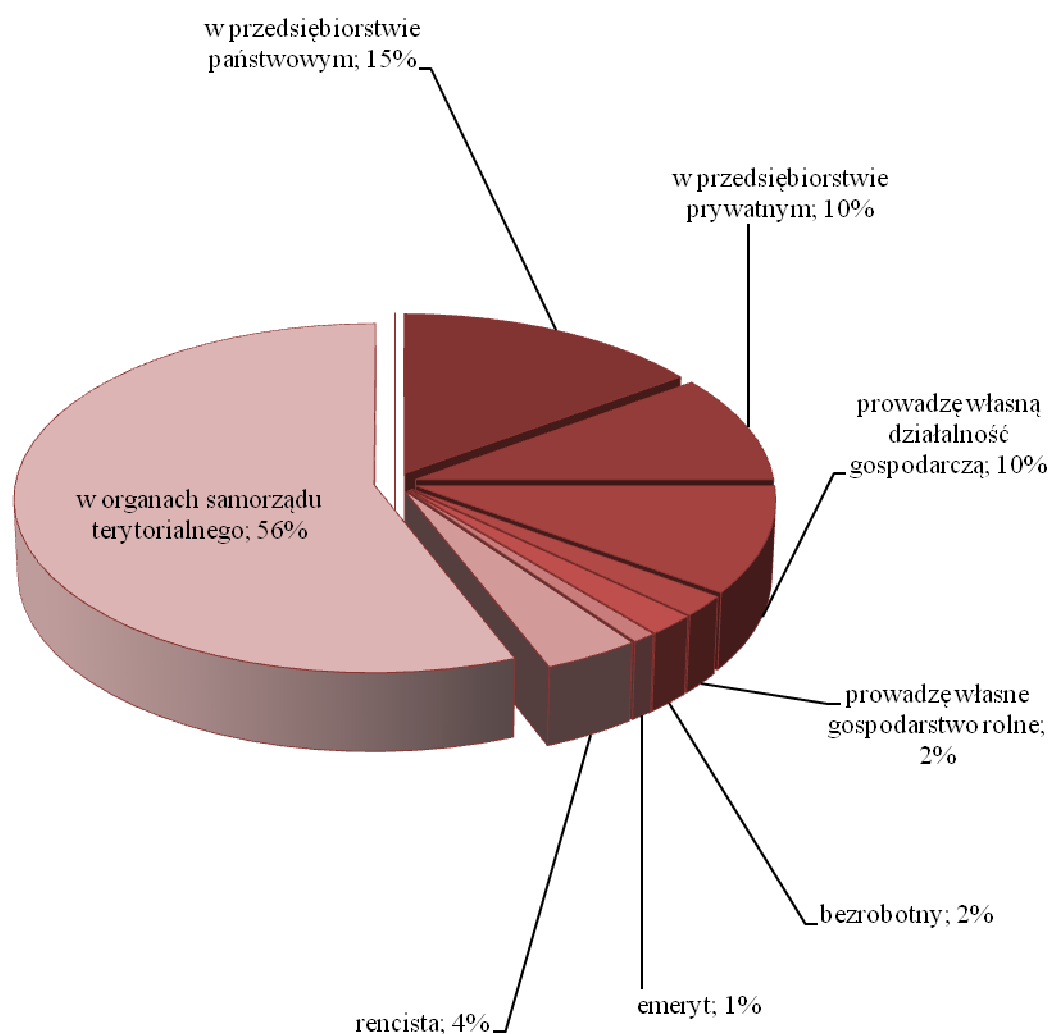
Wśród ankietowanych najwięcej osób posiada wykształcenie wyższe (57,8%).

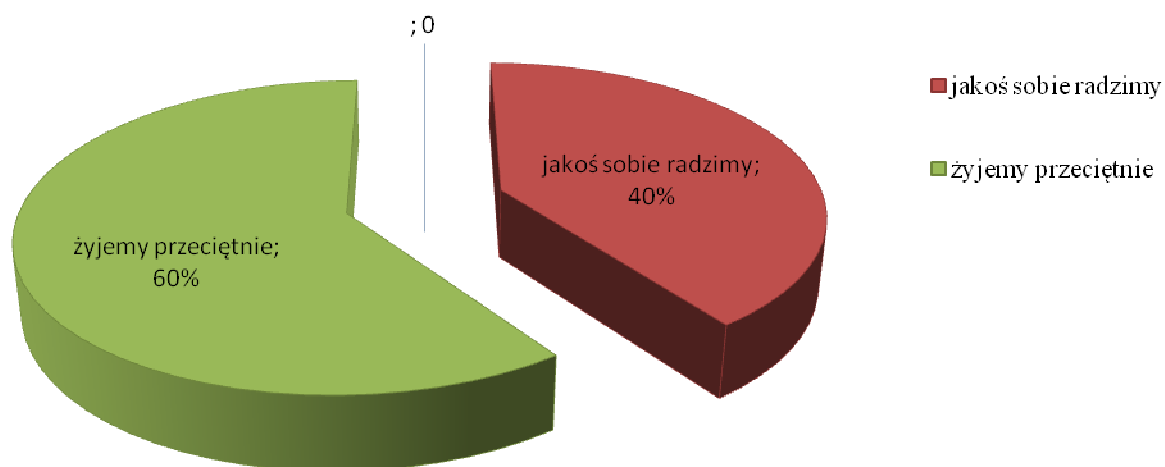
Spośród badanych najwięcej jest osób, które pracują w organach samorządu terytorialnego (56%).

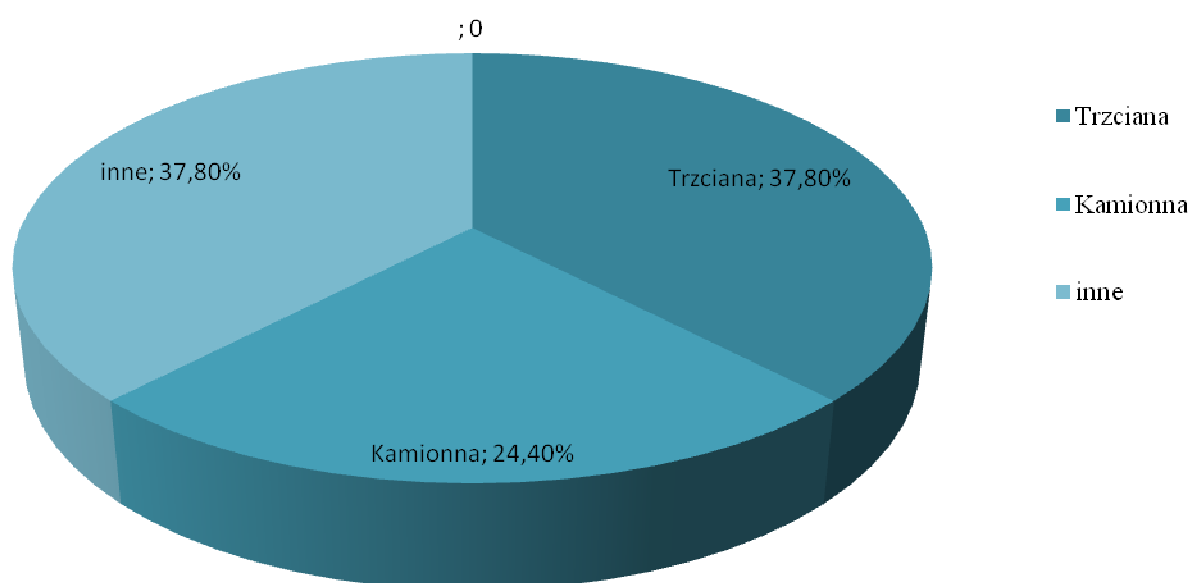
- w przedsiębiorstwie państwowym
- w przedsiębiorstwie prywatnym
- prowadzę własną działalność gospodarczą
- prowadzę własne gospodarstwo rolne
- bezrobotny
- emeryt
- rencista
- w organach samorządu terytorialnego
- uczeń/student

Na pytanie dotyczące poziomu życia ankietowani najczęściej wybierali odpowiedź – „żyjemy przeciętnie” (60%) i „jakoś sobie radzimy” (40%).

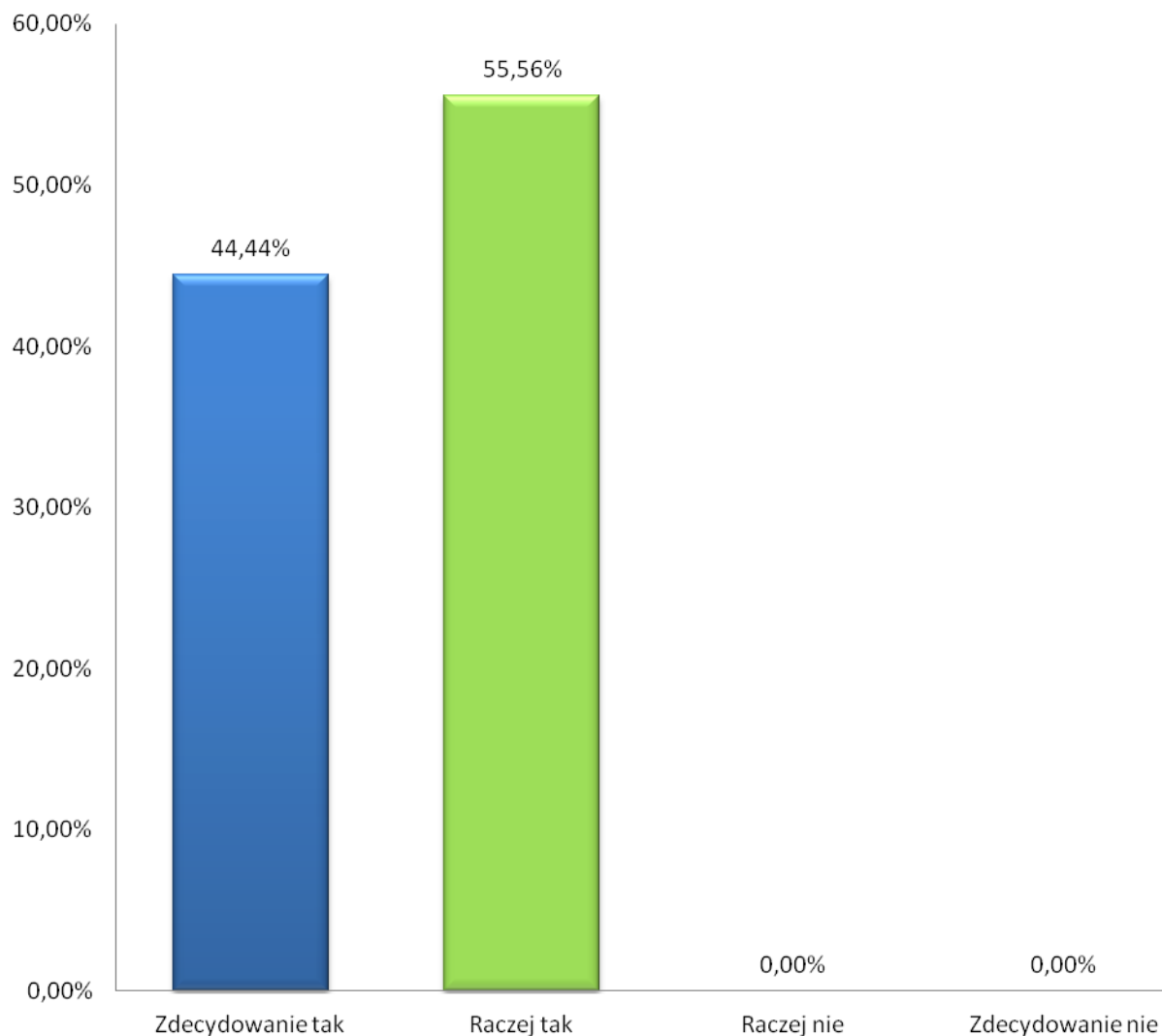
Większość z ankietowanych pochodziła z sołectwa Trzciana (37,8%) i Kamionna (24,4%).

Analiza poszczególnych pytań, zawartych w ankiecie, wygląda następująco:

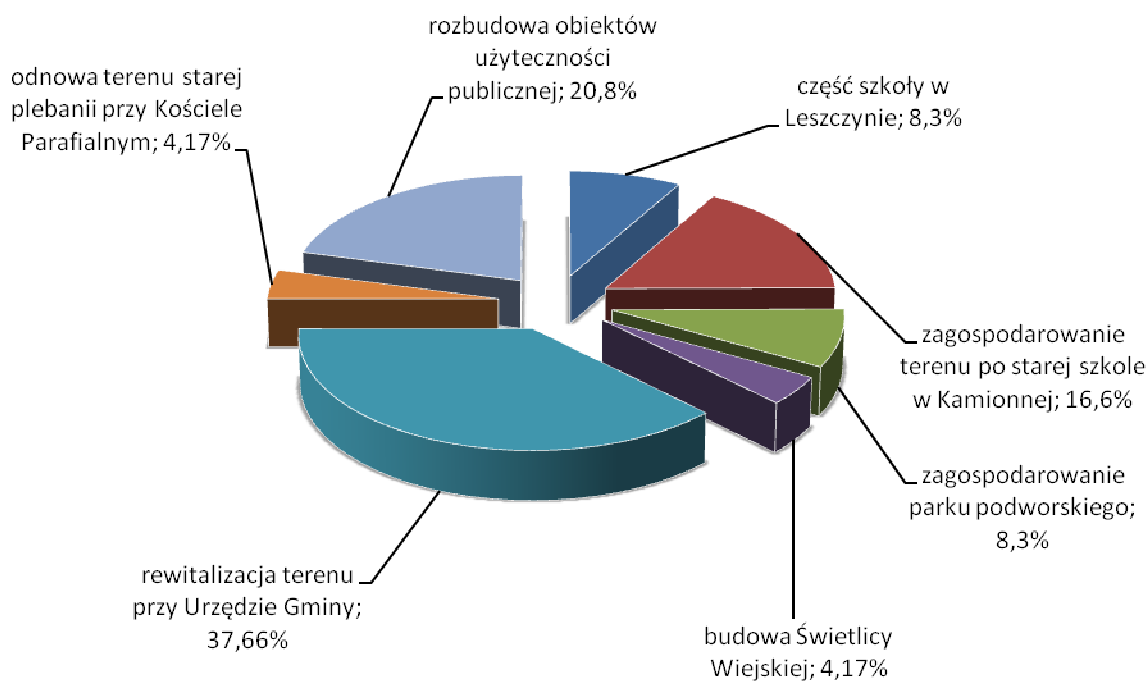
1. Czy Pana(i) zdaniem naszej Gminie potrzebny jest program ożywienia gospodarczego, społecznego i przestrzenno-środowiskowego w postaci Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Trzciana?

2. Jaki obszar Gminy powinien być Pana(i) zdaniem poddany procesowi rewitalizacji?

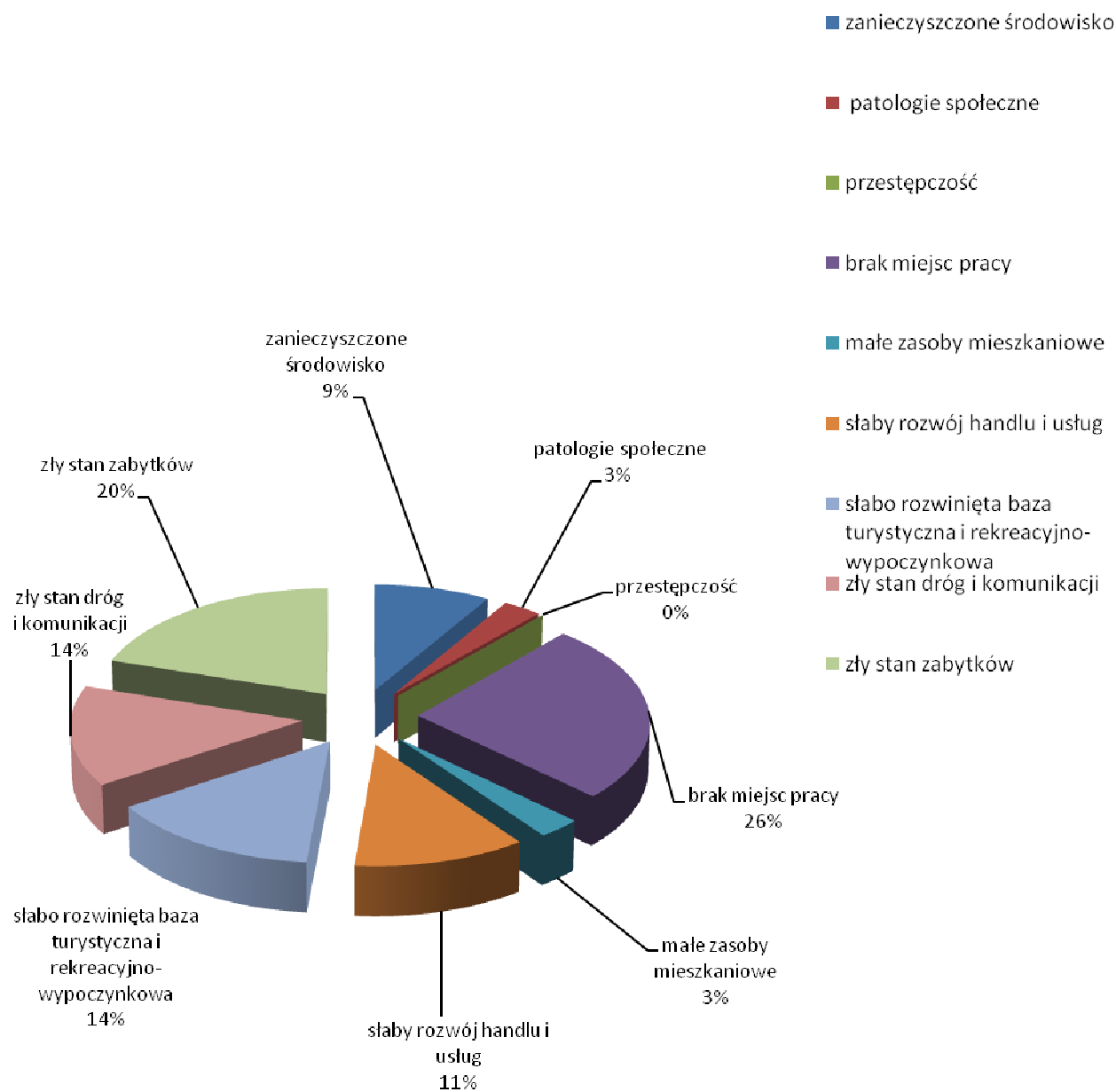

- część szkoły w Leszczynie
- zagospodarowanie terenu po starej szkole w Kamionnej
- zagospodarowanie parku podworskiego
- budowa Świątlicy Wiejskiej
- rewitalizacja terenu przy Urzędzie Gminy
- odnowa terenu starej plebanii przy Kościele Parafialnym
- rozbudowa obiektów użyteczności publicznej

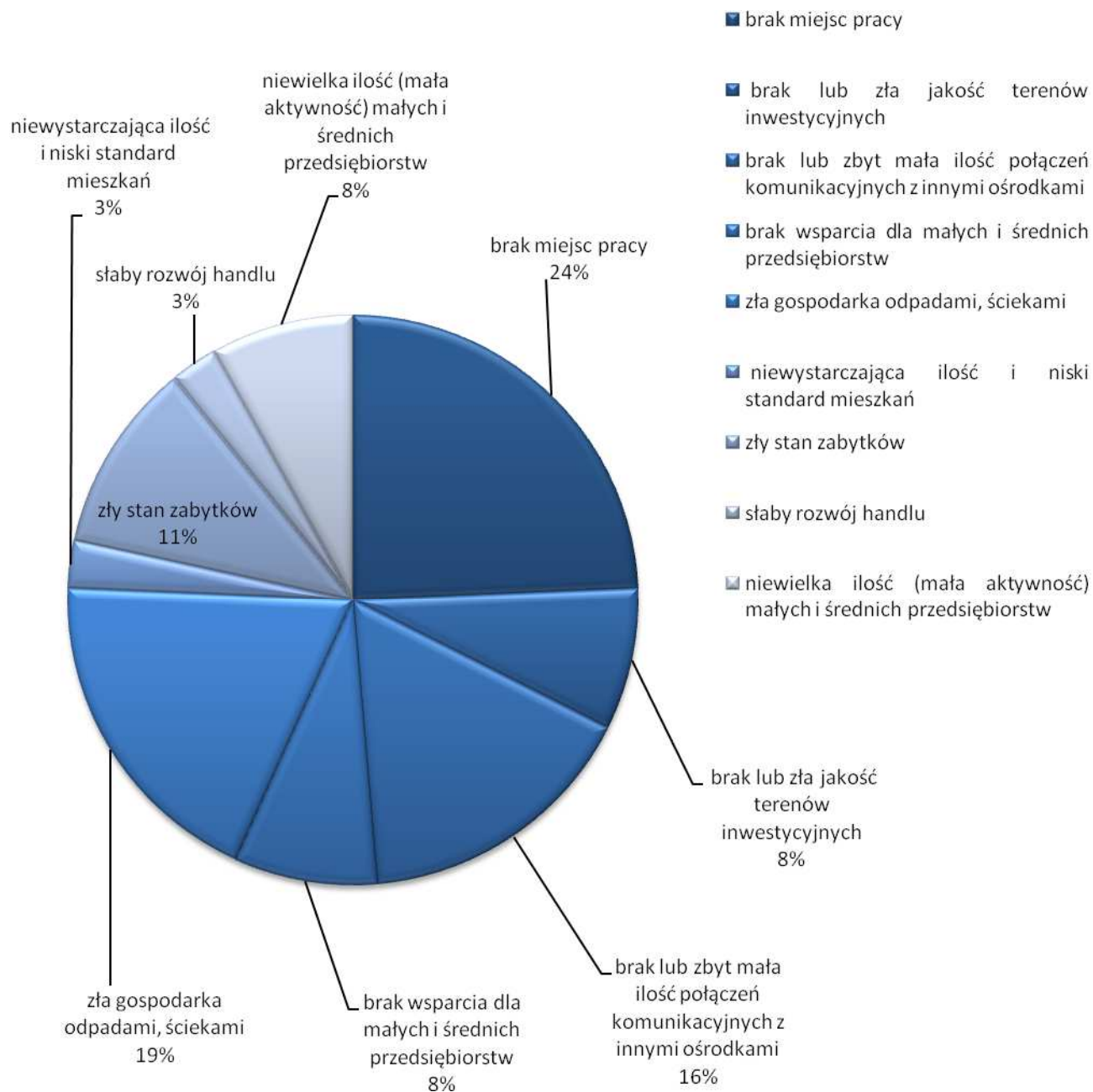

3. Dlaczego Pana(i) zdaniem ten obszar Gminy jest zdegradowany?

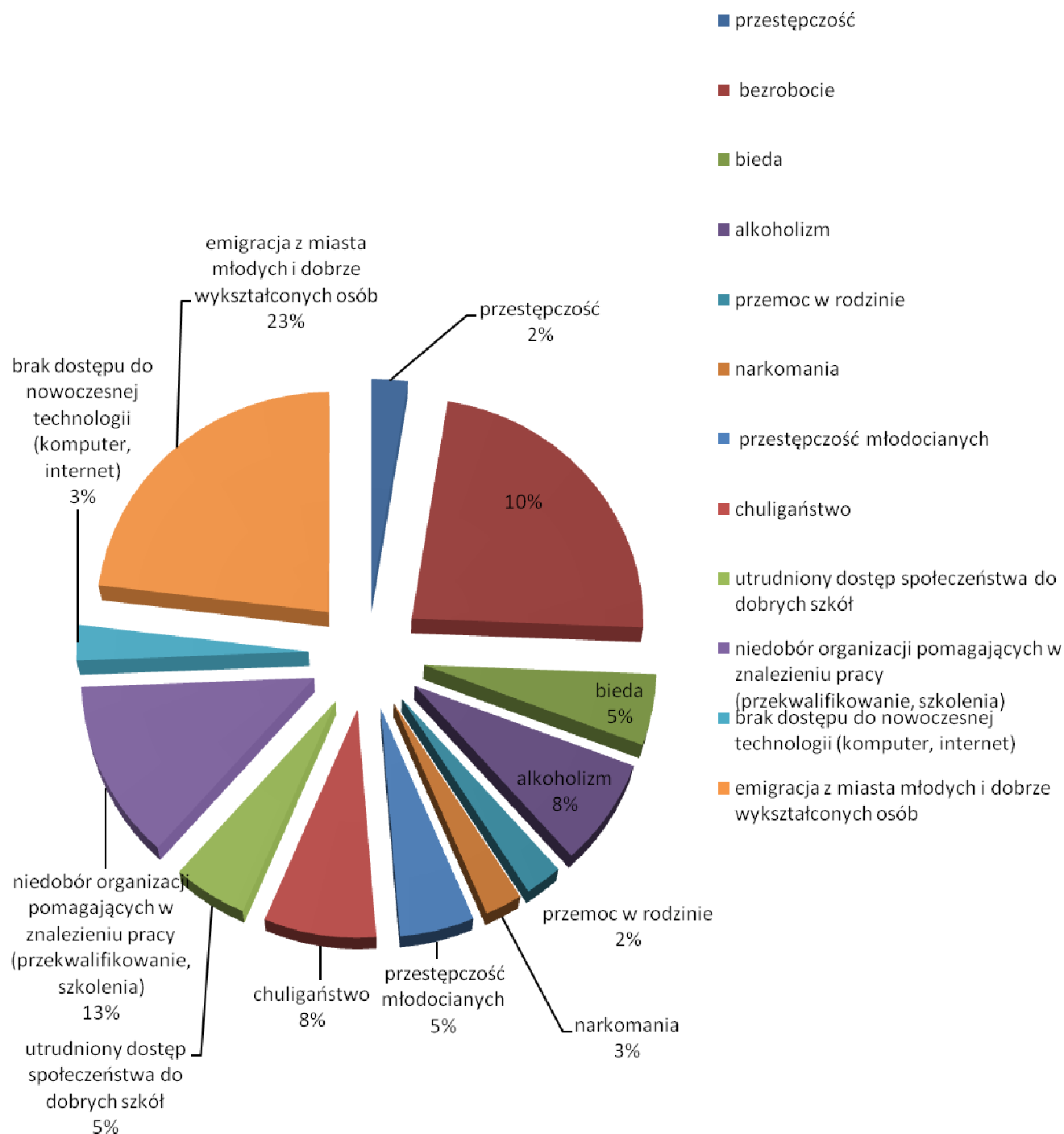
4.

5. Jakie problemy ekonomiczne, na wskazanym obszarze, chciałby Pan(i) rozwiązać w procesie rewitalizacji?

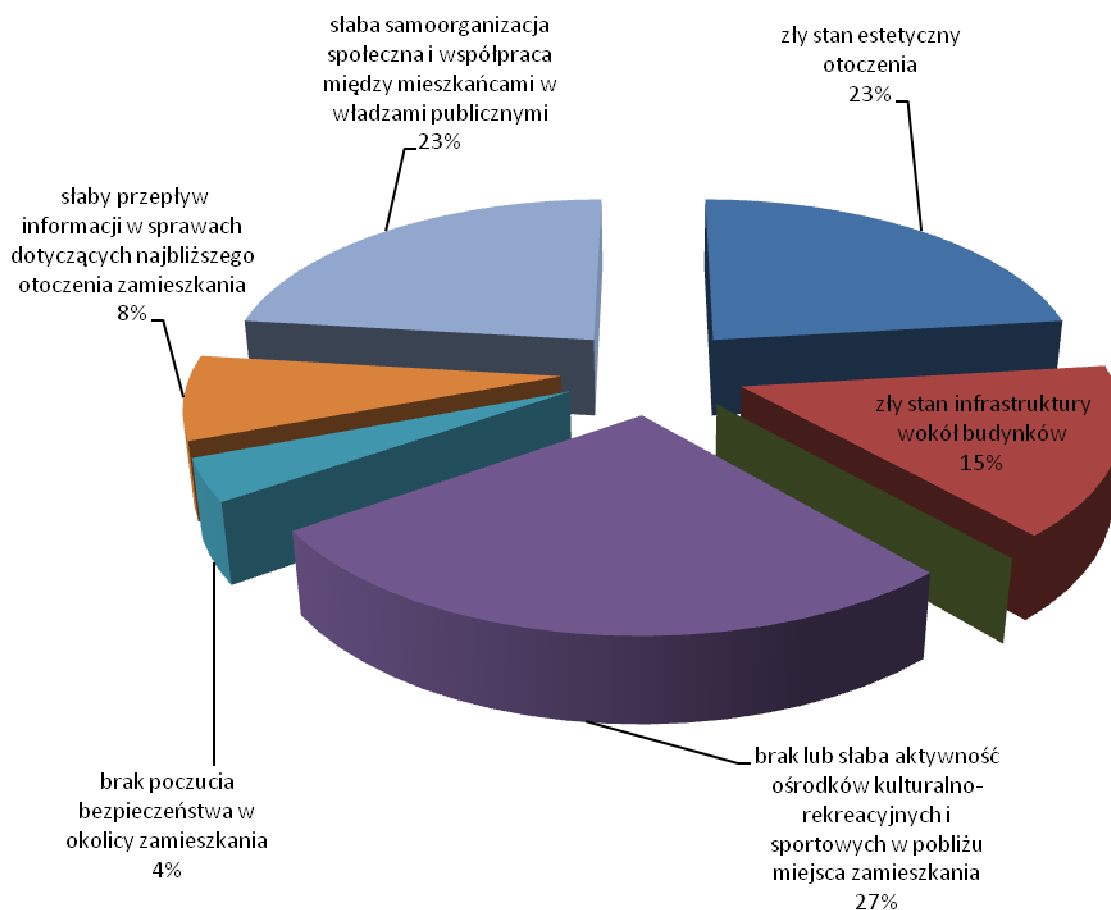
6. Jakie problemy społeczne, na wskazanym obszarze, chciałby Pan(i) rozwiązać w procesie rewitalizacji?

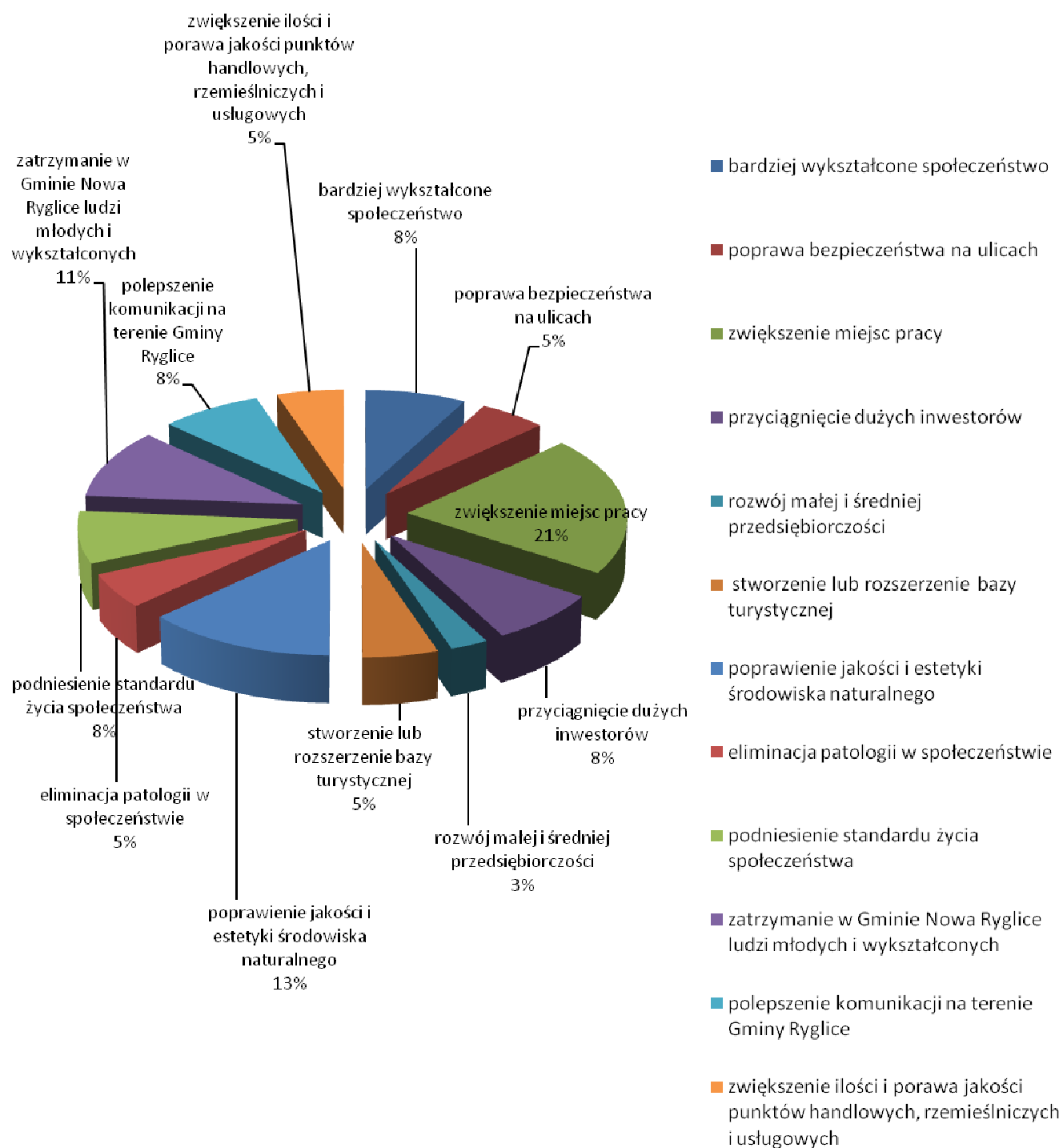
7. Jakie problemy związane z jakością życia, na wskazanym obszarze, chciałby Pan(i) rozwiązać w procesie rewitalizacji?

- zły stan estetyczny otoczenia
- zły stan infrastruktury wokół budynków
- brak lub słaba aktywność ośrodków kulturalno-rekreacyjnych i sportowych w pobliżu miejsca zamieszkania
- brak poczucia bezpieczeństwa w okolicy zamieszkania
- słaby przepływ informacji w sprawach dotyczących najbliższego otoczenia zamieszkania
- słaba samoorganizacja społeczna i współpraca między mieszkańcami w władzami publicznymi

8. Jakie zostaną osiągnięte efekty, według Pana(i), w procesie rewitalizacji?

9. ANALIZA SWOT

SWOT to jedna z najpopularniejszych heurystycznych technik analitycznych, służąca do porządkowania informacji. Bywa stosowana we wszystkich obszarach planowania strategicznego, jako uniwersalne narzędzie pierwszego etapu analizy strategicznej. Np. w naukach ekonomicznych jest stosowana do analizy wewnętrznego i zewnętrznego środowiska danej organizacji (np. przedsiębiorstwa), analizy danego projektu, rozwiązania biznesowego itp.

Technika analityczna SWOT polega na posegregowaniu posiadanych informacji o danej sprawie na cztery grupy (cztery kategorie czynników strategicznych).

STRENGTHS (mocne strony gminy, które należy wykorzystać będą sprzyjać jej rozwojowi,

a w chwili obecnej pozytywnie wyróżniające gminę w otoczeniu; są przewagą w stosunku do „konkurencji”).

WEAKNESSES (słabe strony gminy, których nie wyeliminowanie bądź nie zniwelowanie siły ich oddziaływania będzie hamować rozwój gminy; mogą nimi być: być brak wystarczających kwalifikacji, podziału zadań, złej organizacji pracy lub brak innych zasobów).

OPPORTUNITIES (szanse – uwarunkowania, które przy umiejętnym wykorzystaniu mogą wpływać pozytywnie na rozwój gminy).

THREATS (zagrożenia – czynniki obecnie nie paraliżujące funkcjonowania gminy, ale mogące być zagrożeniem w przyszłości dla sprawności gminy).

STRENGTHS	SILNE STRONY	Atuty	Zasoby gminy
WEAKNESSES	SŁABE STRONY	Wady/Słabości	Zasoby gminy
OPPORTUNITIES	SZANSE	Okazje/Możliwości	Otoczenie gminy
THREATS	ZAGROŻENIA	Trudności	Otoczenie gminy

Pierwszym elementem **analizy SWOT** jest **ocena zasobów gminy**, która pozwala na identyfikację jego mocnych i słabych stron. Ważnym aspektem tego typu analizy jest określenie **zasobów charakterystycznych dla gminy**.

Poznanie **szans i zagrożeń** płynących z otoczenia stanowi drugi etap analizy SWOT. Późniejsza ich konfrontacja z wynikami zasobów danego obszaru prowadzi do określenia kierunków rozwoju. **Analizę SWOT najlepiej przeprowadzić strukturalnie, analizując poszczególne czynniki mające kluczowe znaczenie dla rozwoju gminy.**

SFERA PRZESTRZENNA

MOCNE STRONY

- Wolne tereny pod nieuciążliwy przemysł, turystykę zorganizowaną, agroturystykę i turystykę indywidualną;
- Wysoki stopień w zakresie gazyfikacji i telefonizacji oraz gospodarki odpadami stałymi;
- Wysoki stopień skanalizowania gminy;
- Wysoki stopień zwodociągowania gminy;
- Teren o korzystnych warunkach klimatycznych i biologicznych;
- Korzystne warunki klimatyczne do rozwoju gospodarki rolnej;
- Zasoby przyrodnicze o dużej wartości;
- Walory krajobrazowe terenu gminy: Ukształtowanie terenu, kompleksy leśne, czystość powietrza;

SŁABE STRONY

- Niewystarczający system powiązań dróg powiatowych i ograniczenia tonażowe;
- Zły stan estetyczny otoczenia;
- Zły stan infrastruktury wokół budynków;
- Brak instytucji, organizacji integrujących mieszkańców;
- Niekorzystna struktura własności;
- Słaby system komunikacji przewozów osobowych;
- Słaba samoorganizacja i współpraca między mieszkańcami a władzami publicznymi;
Słaby przepływ informacji w sprawach dotyczących najbliższego otoczenia zamieszkania.
- Brak infrastruktury administracyjno – kulturalnej.

SZANSE

- Modernizacja istniejącej infrastruktury oraz realizacja nowych przedsięwzięć – zwłaszcza w zakresie : kanalizacji i komunikacji /drogi, chodniki/;
- Uzyskanie pomocy z funduszy krajowych z Unii Europejskiej i Banku Światowego na rozbudowę infrastruktury;
- Wykorzystanie bogactwa środowiska naturalnego dla celów turystycznych;
- Promowanie gminy jako miejsca czystego ekologicznie;
- Wzrost zainteresowania wypoczynkiem na wsi;
- Wzrost zainteresowania mieszkańców spoza gminy zamieszkaniem na terenach korzystnych ekologicznie;
- Wykorzystanie istniejących historycznych punktów na terenie gminy do stworzenia szlaków edukacyjno-historycznych;
- Moda na agroturystykę i ekologię.

ZAGROŻENIA

- Rozproszona infrastruktura osadnicza na terenie gminy;
- Brak miejsc pracy;
- Emigracje ludzi młodych i dobrze wykształconych.

SFERA GOSPODARCZA

MOCNE STRONY

- Przedsiębiorczość mieszkańców;
- Wolne tereny pod turystykę zorganizowaną, agroturystykę i turystykę indywidualną;
- Rozwinięta produkcja rolnicza;
- Duża aktywność i przedsiębiorczość mieszkańców;
- Dobry stan infrastruktury technicznej;
- Dobre warunki do produkcji żywności o podwyższonej jakości;
- Dobra baza mieszkaniowa dla agroturystyki;

SŁABE STRONY

- Mała powierzchnia gospodarstw - struktura gospodarstw rolnych, duże rozdrobnienie;
- Nieopłacalność rolnictwa niskotowarowego;
- Niewystarczająca infrastruktura turystyczna;
- Brak bazy noclegowej na wysokim poziomie;
- Brak miejsc pracy;
- Brak lub zła jakość terenów inwestycyjnych;
- Brak wsparcia dla małych i średnich gospodarstw;
- Niewielka ilość małych i średnich przedsiębiorstw;
- Brak udogodnień do zamieszkania dla młodych;
- Brak środków na inwestycje i drogi;
- Zły stan infrastruktury lokalowej do działalności administracyjnej.

SZANSE

- Korzystne warunki glebowo-klimatyczne do rozwijania produkcji żywności ekologicznej;
- Zapotrzebowanie na zdrową żywność;
- Wspólna polityka rolna UE;
- Dostępność do funduszy europejskich i krajowych;
- Dostęp do funduszy UE dla przedsiębiorców;
- Dostęp do funduszy pożyczkowych i poręczeniowych dla przedsiębiorców;
- Wypromowanie gospodarstw agroturystycznych;
- Wzrost zainteresowania aktywnym wypoczynkiem i agroturystyką;
- Możliwość partnerstwa i współpracy z innymi gminami;
- Sprzyjające warunki klimatyczne dla rozwoju produkcji sadowniczej;

ZAGROŻENIA

- Brak znaczących inwestycji w sektorze rolno-spożywczym, potrzebnych do zwiększenia produkcji i konkurencyjności;
- Upadek słabych ekonomicznie gospodarstw;
- Polityka gospodarcza kraju;
- Degradacja środowiska związana z działalnością człowieka;
- Słaba i zbiurokratyzowana polityka kredytowa dla przedsiębiorstw i rolnictwa;
- Niekorzystna polityka podatkowa państwa i duże obciążenia dla podmiotów gospodarczych
- Konkurencyjność sąsiednich gmin;
- Ubożenie społeczeństwa.

SFERA SPOŁECZNA

MOCNE STRONY

- Dobrze przygotowana kadra pomocy socjalnej;
- Zmodernizowana i systematycznie remontowana baza lokalowa szkół i placówek oświatowych;
- Dobre wyposażenie szkół;
- Dobra podstawowa opieka zdrowotna;
- Dobrze rozwinięta sieć placówek usługowo-handlowych;
- Dobre wyposażenie w sprzęt komputerowy obiektów użyteczności publicznej;
- Dobry dostęp do łącz internetowych;
- Inwestowanie rodziców w wykształcenie i rozwój dziecka;
- Pracowitość i zaradność mieszkańców;
- Aktywne postawy mieszkańców;
- Silne poczucie tożsamości lokalnej;
- Obiekty zabytkowe;
- Zespoły ludowe;

SŁABE STRONY

- Bezrobocie;
- Niedobór organizacji pomagających w znalezieniu pracy (przekwalifikowanie, szkolenia);
- Emigracja z gminy młodych i dobrze wykształconych osób;
- Niekorzystna struktura wykształcenia;
- Niski poziom wykształcenia bezrobotnych długotrwale;
- Brak dostępu do nowoczesnej technologii;
- Bieda;
- Niekorzystna struktura wiekowa mieszkańców.

SZANSE

- Rozbudowa i modernizacja bazy sportowo-rekreacyjnej;
- Programy pomocowe Unii Europejskiej na rozwój zasobów ludzkich;
- Rozbudowa i modernizacja funkcjonującej infrastruktury kulturalnej;
- Utrzymanie wysokiego poziomu cyklicznych imprez kulturalnych;
- Promocja walorów kulturowych gminy;
- Pozyskanie środków zewnętrznych na rozbudowę, modernizację infrastruktury kulturalnej;
- Pozyskanie środków zewnętrznych na zachowanie obiektów zabytkowych;
- Promocja gminy;
- Umiejętność absorpcji środków pozabudżetowych na wspieranie inwestycji gminnych;
- Funkcjonowanie dużej liczby aktywnych organizacji pozarządowych;
- Zainteresowanie osiedlaniem się na terenie gminy;

ZAGROŻENIA

- Degradacja posiadanych zasobów;
- Powiększające się różnice w dochodach ludności;
- Niskie nakłady finansowe na modernizację obecnej bazy;
- Migracje zagraniczne młodych, wykształconych osób;
- Migracje ludzi z wyższym wykształceniem poza gminę;
- Dalsza degradacja bazy materialnej;

III ZAŁOŻENIA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI (GPR) GMINY TRZCIANA

6. WIZJA REWITALIZACJI GMINY TRZCIANA

Wizja w myśl definicji to wyraz aspiracji społecznych i wyobrażeń przyszłości określających: rangę, atrakcyjność, efekty wykorzystania atutów i szans rozwojowych oraz eliminację problemów i zagrożeń. Wizja określa ton przyszłych celów strategicznych, przedstawia gminę naszych marzeń.

WIZJA:

„W 2022 Gmina Trzciana to gmina, która wyróżniać się będzie wysokim potencjałem rozwoju zawodowego i osobistego. Nastąpi wzrost poziomu zadowolenia mieszkańców z życia, usług medycznych i kulturalnych.

Rozwój infrastruktury, a także dziedzictwo kulturowe i krajobrazowe przyczyni się do wzrostu turystyki, a także podniesienia poziomu atrakcyjności sołectw dla potencjalnych inwestorów”

Deklaracja Wizji: Wyprowadzony z kryzysu obszar rewitalizacji będzie tworzył dodatkową przestrzeń do aktywizacji publicznej, społecznej i gospodarczej dla mieszkańców całej gminy Trzciana, podnosząc jej atrakcyjność inwestycyjną i turystyczną oraz jakość, atrakcyjność i komfort życia jej mieszkańców.

7. MISJA REWITALIZACJI GMINY TRZCIANA

MISJA:

„Zintegrowane działania władz Gminy Trzciana, interesariuszy, liderów opinii publicznej i mieszkańców, w sferze przestrzennej, gospodarczej i społecznej na obszarze rewitalizacji. Dążenie do polepszenia jakości życia mieszkańców poprzez możliwość rozwoju zawodowego i osobistego, polepszoną infrastrukturę i ograniczenie problemów społecznych, jak również urozmaicenie turystyki i zwiększenie potencjału przedsiębiorczości.

Deklaracja Misji: Partnerstwo, współpraca i szeroka konsolidacja wszystkich partnerów publicznych i komercyjnych oraz interesariuszy w budowaniu, kreowaniu i osiąganiu założonych celów strategicznych zmierzających do budowania obrazu Gminy Trzciana jako: Gminy nowoczesnej, innowacyjnej, otwartej oraz transparentnej w stosunku do potrzeb i oczekiwań jej mieszkańców.

8. CELE REWITALIZACJI I ICH REALIZACJA

Głównym celem Programu Rewitalizacji będzie podniesienie atrakcyjności Gminy Trzciana, jako miejsca zamieszkania i pracy oraz atrakcji turystycznej.

Kolejnymi celami, które mają za zadanie ograniczyć problemy społeczne na obszarze kryzysowym są:

- poprawa warunków życia mieszkańców gminy w sferze bytowej, ekologicznej oraz społecznej;
- promocja przedsiębiorczości;
- poprawa warunków oświatowych;
- podniesienie walorów estetycznych i funkcjonalnych przestrzeni publicznej;
- nadanie obiektom i terenom zdegradowanym nowych funkcji;
- zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa kulturowego, tworzenie nowych standardów, kompetencji kulturowych dla mieszkańców Gminy Trzciana;
- zachowanie i ochrona środowiska oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami i wdrażania OZE;

Przy jednoczesnym:

- o rozwijaniu nowych form aktywności gospodarczej generujących miejsca pracy poprzez budowę i przebudowę infrastruktury (dróg, budynków, parkingów, rynków), aby dostosować się do działalności i potrzeb nowych przedsiębiorstw, przy równoczesnej trosce o ochronę stanu środowiska naturalnego warunkującego zrównoważony rozwój gospodarczo – społeczny;
- o inspirowaniu współpracy różnych środowisk i instytucji na rzecz rozwiązywania problemów społecznych na danym obszarze, poprawę bezpieczeństwa i zapobiegania przestępczości;
- o aktywizacji organizacji kulturalnych, edukacyjnych, turystycznych dla rozwoju czy usprawnienia ich działalności poprzez remont lub przebudowę obiektów pełniących funkcje zaplecza kulturalnego lub turystycznego.

Wymienione wyżej cele rewitalizacji korespondują z aspektami rewitalizacji, które uwzględniają :

I. *Aspekt Przestrzenno-Urbanistyczny*

- ✓ działania dotyczące rozwoju infrastruktury technicznej,

- ✓ działania dotyczące podniesienia walorów estetycznych i funkcjonalnych przestrzeni publicznych,
 - ✓ działania dotyczące rozwoju transportu,
 - ✓ działania dotyczące remontów i renowacji istniejących zasobów mieszkaniowych,
 - ✓ działania dotyczące rozwoju infrastruktury społecznej, kulturalnej i turystycznej,
- II. *Aspekt Ekonomiczny*
- ✓ działania dotyczące rozwoju turystyki bądź innych sektorów gospodarki lokalnej,
 - ✓ działania dotyczące wspierania przedsiębiorczości,
 - ✓ działania dotyczące uruchamiania finansowanych mechanizmów wsparcia (np. budżet obywatelski),
 - ✓ działania wynikające z programów pomocowych dla rozwoju MŚP.
- III. *Aspekt Społeczny*
- ✓ działania dotyczące rozwoju zasobów ludzkich,
 - ✓ działania dotyczące przeciwdziałania wykluczaniu społecznemu,
 - ✓ działania dotyczące walki z patologiami społecznymi,
 - ✓ działania dotyczące tworzenia równych szans,
 - ✓ działania dotyczące zapobieganiu zjawisku bezrobocia,
 - ✓ działania dotyczące zapobieganiu zjawisku bezdomności,
 - ✓ działania na rzecz aktywności środowisk dziecięcych i młodzieżowych w tym poprawa warunków nauki oraz wychowania przedszkolnego;

Realizacja celów Gminnego Programu Rewitalizacji odbywać się będzie poprzez:

1. Podniesienie atrakcyjności, jakości i poziomu życia mieszkańców.
2. Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa kulturowego i tworzenie nowych standardów, kompetencji kulturowych dla mieszkańców Gminy Trzciana.
3. Kompleksowe działania skierowane do osób zainteresowanych założeniem własnej działalności gospodarczej.
4. Wsparcie dla osób pozostających bez zatrudnienia poprzez zastosowanie różnorodnych narzędzi mających na celu ułatwienie wejścia lub powrotu na rynek pracy, przy wykorzystaniu ekonomii społecznej.
5. Działania na rzecz rozwoju kompleksowej oferty wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych poprzez rozwój usług socjalnych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych.
6. Zachowanie i ochrona środowiska oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami i wdrażania OZE.